Ч. 170 (14.713). Львів, четвер 5. серпня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gtówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . 30.00 "
Річно . . . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Свято на Маківці відложене.

З УВАГИ НА ТЕ, ЩО ФІЛІЯ Т-ВА ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ У СКОЛІМ НЕ ДІСТАЛА ЩЕ ДОСІ ПИСЬМЕННОГО ДОЗВОЛУ ВІД МІСЦЕВОГО СТАРОСТВА НА УЛАДЖЕННЯ СВЯТА І ТОМУ, ЩО З НЕЗАЛЕЖНИХ ВІД ФІЛІЇ ПРИЧИН НЕ МОЖНА БУЛО УПОРЯДКУВАТИ СТРІЛЕЦЬКИХ МОГИЛ, СВЯТО, ЩО МАЛО ВІДБУТИСЯ 8. Ц. М., НЕ ВІДБУДЕТЬСЯ.

ФІЛІЯ ВЖИЄ ВСІХ ЗАХОДІВ, ЩОБ ТАКЕ СВЯТО ВІДБУЛОСЯ В ЧЕРГОВУ НЕДІЛЮ 15., АБО 22. Ц. М. ПРО ЩО ФІЛІЯ ПОВІДОМИТЬ ОКРЕМИМ КОМУНІКАТОМ.

Філія Т-ва Охорони Воєнних Могил у Сколім.

ПОГРОМ ЧЕРВОНИХ СТАРШИН У СССР.

ВОРОШИЛОВ УМИВАЄ РУКИ МОВ ПИЛАТ.

ПАРИЖ, ПАТ. „Ле Матен" пише, що марш. Ворошилов не хоче брати участи в чистці армії, що її переводить ГПУ з доручення Сталіна і тому зрезиґнував зі становища члена ради трьох, що до її компетенції входила саме ця чистка. По резиґнації марш. Ворошилова в цій раді залишився лише Андреєв та Єжов. Внаслідок цієї чистки в армії ГПУ арештували або офіційно признали пропавшими двох командантів військових округ, пятьох командантів корпусів, двох генералів бриґади, понад 100 полковників і коло 2.000 старшин.

Арештування в червоній армії тягнуться уже від кількох днів. Арештованих старшин перевозять до вязниці або зникають без сліду. Дотепер не відомо за які провини переслідують старшин червоної армії. Здогадуються, що за співчування з Тугачевським. Роля Ворошилова дуже не ясна. В Льондоні здогадуються, що Ворошилов не хоче підтримувати дальших актів обвинувачення проти старшин, бо переконаний про їх невинність.

Тому вдає недужого, щоби вина за ці масові арештування не впала виключно на нього.

ЧЕТВЕРТИЙ КОМІСАР ЗАГИНУВ БЕЗ СЛІДУ.

МОСКВА, ПАТ. Комісарем народнього здоровля призначили М. Ф. Болдирева. Офіційно не вияснили, що сталося з його попередником ком. Камінським, про арештування якого кружляють поголоски вже від довшого часу. Призначення Болдирева потверджує поголоски, що ком. Камінський попав у неласку і згинув без сліду як трьох інших комісарів.

КРИЛЕНКО НА РОЗСТРІЛ.

Нова хвиля масових арештувань большевицьких достойників викликала велике зацікавлення в політичних колах Европи. Добре поінформовані англійські джерела головно „Обсервер" подають цікаві ревеляції про арештування комісара справедливости Криленка. Виявляється, що його арештували внаслідок особистого конфлікту з теперішнім генеральним прокуратором СССР Вишинським. Щоб рятувати себе Вишинський предложив Сталінові компромітуючі матеріяли проти Криленка так, що Сталін наказав негайно арештувати Криленка. Вишинський обвинив Криленка за тісну співпрацю з б. шефом ГПУ Ягодою. В Москві переконані, що Криленка розстріляють.

Політичні кола Парижа під враженням дальшої чистки, головно в комісаріяті закордонних справ, в червоній армії і пресі. Деякі праві часописи пишуть, що ГПУ перевело чистку в департаменті комісаріяту закордонних справ та усунуло шефа цього департаментуНоймана тому, що Сталін невдоволений невдачами совітської політики у Франції, якої не вдалося намовити, щоб затіснила союз з СССР

Бльокада китайських пристаней.

ЯПОНСЬКІ ЛІТАКИ БОМБАРДУЮТЬ ТРАНСПОРТИ КИТАЙЦІВ.

ШАНГАЙ, 4. 8. ПАТ. Китайська преса пише, що до Сватов приїхало 9 японських воєнних кораблів. Міська управа оголосила винятковий стан. Змінюють з поспіхом прибережні фортифікації. Три інші японські воєнні кораблі заякорилися недалеко Амов.

ТОКІО, 4. 8. ПАТ. Начальна команда японської армії в північному Китаю повідомляє про оживлену діяльність японського летунства на відтинку Пекін—Тієн-Тсін. Японські літаки бомбардували у трьох місцях китайські військові транспорти з відділами 48-ої нанкінської дивізії між Калганом і Нанков та ушкодили залізничий шлях. 143-тя нанкінська дивізія, розміщена на просторі Калгану з поспіхом підготовляється до війни, хоч дотепер займала невтральне становище супроти Японії.

ВІЙНА Є ЄДИНИМ ВИХОДОМ З ПОЛОЖЕННЯ.

ШАНГАЙ, ПАТ. Китайські політичні кола вірують, що японці намагатимуться опанувати провінції Чагар і Суі-Ван, що лежать між Манджу-Ко і совітською зовнішньою Монґолією, що мало би для Японії велике значіння на випадок конфлікту зі Совітами. Війна є для Нанкіну єдиним виходом з положення, бо згода на теперішнє положення в північному Китаю довела би лише до упадку центрального уряду і зруйнувала би осяги марш. Чан-Кай-Шека над національним обєднанням Китаю. Одночасно Китай зволікає з започаткуванням воєнної акції у півн. Китаю на ширшу мірку тому, що положення китайських військ на північ від Жовтої Ріки дуже важке. Північний Китай обєднаний з рештою краю лише двома залізничими шляхами, що їх японці можуть легко відтяти. Здогадуються, що перші підуть у бій найкращі відділи армії марш. Чан-Кай-Шека і боротисямуть аж до загину. Нанкін переконаний, що єдиним рятунком Китаю була би затяжна війна, що її так дуже боїться Японія.

Китайські обсерватори запевняють, що перед новим наступом японських військ у півн. Китаю слід сподіватися нових інцидентів на совітсько-манджурському кордоні, бо японці схочуть випробувати становище Совітів.

ОСТАННІ ЗУСИЛЛЯ МИРНОЇ РОЗВЯЗКИ.

ЛЬОНДОН, 4. 8. ПАТ. Райтер повідомляє, що японський амбасадор Каваґое літаком виїхав з Тієн-Тсіну до Нанкіну. Амбасадор має розпочати з китайським урядом переговори з метою мирного поладнання китайського конфлікту.

Молодь без опіки.

(Про українську молодь, що студіює за кордоном).

В нас видвигає життя майже щоденно стільки невідкладних і важних потреб, що не знати, котру з них поставити на першому місці, котру найперше заспокоїти. Всі вони майже однаково важні та громадянство мусить звернути на них свою увагу.

Але здається, що опіка над молоддю, журба за її освіту та підготову до життя, таки зі всіх важних національних справ найважніша. Як ми не підготуємо собі кадрів молоді з вищою загальною та фаховою освітою, то хто заступить нас старших на ріжних становищах національно-суспільної праці? Хто будуватиме ту кращу майбутність, що про неї так часто пишемо і говоримо?

Нема може другого народу на світі, що його молодь мусіла б так гірко бідувати та гарувати, як українська молодь, щоб здобути собі потрібну освіту й віддати її опісля своєму народові в конкретній праці. Особливо дуже важке, майже трагічне становище тої частини нашої молоді, що примушена поволі або неволі до студій за кордоном. Не має вона ніякої майже опіки від рідного краю і рідного громадянства та живе і працює часто в крайніх матеріяльних недостатках, у великому моральному осамітненні.

Роля тої частини нашої молоді, що студіює за кордоном, дуже важна й конструктивна в нашому сучасному національному економічному й культурному відродженні. Чи треба пригадувати й доказувати, що конструктивну працю численних наших економічних і культурних установ ведуть саме люди, що покінчили свої студії у ріжних закордонних наукових заведеннях?! На чолі деяких наших найповажніших національних станиць стоять одиниці, що здобули високу освіту за кордоном (вказати хочби на саму Редакцію „Діла"!) Крім фахового знання, вносять люди, що покінчили свою освіту за кордоном, у наше національне життя елементи західно-европейського середовища, категорії політичного думання західно-европейських народів.

Цю частину нашої молоді, що студіює за кордоном, треба оточити виїмковою опікою. В рідному краю повинен бути центр (не кажу, якась нова організація чи товариство), найкраще при тому комітеті, що опікується (чи має опікуватись) нашою академічною молоддю, що заопікувався би також чинно і живо нашою молоддю, яка студіює за кордоном.

Обовязки і праця такого центру дуже важкі. Треба ввійти в порозуміння зі всіми студентськими нашими організаціями за кордоном, створити інформаційний орган та скласти статистику нашої молоді, що студіює за кордоном.

Треба зорганізувати негайно допомогу цьому студентству, бо само студентство її не переведе. Допомога мусить бути матеріяльна і моральна.

Багато наших студентів за кордоном живе в такій тяжкій матеріяльній скруті, що мусять

переривати свої студії та в тяжкій фізичній праці шукати якогось виходу з трудної ситуації. Доля такого студента незавидна: він або не вертається до своїх студій, або остільки виснажує свій організм, що передчасно сходить у могилу. І в першому і в другому випадку тратить нарід найцінніший людський живий капітал. Такому студентові мусить громадянство прийти з матеріяльною допомогою.

Важка також і моральна допомога. Студент на чужині тратить духовий звязок з рідним краєм, з рідним громадянством. Міг би він цей звязок змінити в якімсь національнім студентськім товаристві, якщоб це товариство мало підтримку від рідного громадянства. Треба для такого товариства збирати національну пресу, літературу, видавництва, треба втримувати безперериваний духовий контакт, щоб студент відчував, що молодше й старше покоління громадянства — це одно національне тіло, одна думка, одно змагання.

Потрібний також один інформаційно-розподільний орган, що радив би та допомагав студентові по повороті в рідний край найти місце праці та не дати йому самітному гинути на вулиці.

В державних народів находить молодь опіку за кордоном у своїх дипльоматичних представників. Ми мусимо самі її організувати.

Треба вже тепер подумати над організацією цієї допомоги спільно зі студентськими товариствами. За місяць чи півтора почне молодь виїздити вже за кордон і тоді потрібна вже буде конкретна допомога, а не організація допомоги.

Думаю, що й зацікавлене організоване студентство забере в цій важній справі голос і внесе в мої короткі загальні завваги елемент практичности та доцільности.

І. Ю.

КІНЕЦЬ БЕЛІ КУНА.

У вчорашньому числі подали ми вістку про арештування б. крівавого диктатора Мадярщини Белі Куна. Вже давніше появилися були вістки про його арештування і розстріл, одначе вони виявилися передчасними. Тепер ці вістки потверджує закорд. преса настільки, що на приказ Сталіна справді Белю Куна арештували. Це несподіване арештування доволі сензаційне, якщо в теперішніх совітських умовинах взагалі можна ще говорити про якінебудь сензації, бо ж не так дуже давно Беля Кун відогравав в закордонній політиці Совітів доволі велику ролю. Адже він був одним із головних моторів еспанської пожежі і грав головну ролю при доставах людського і воєнного матеріялу для червоного уряду в Валенсії.

Беля Кун стоїть тепер під замітом „троцкізму“ та імовірно піде за іншими большевицькими головачами під стенку. Можна вжити дуже вірно для характеристики його діяльности народ. пословиці „котюзі по заслузі“. Бо справді важко собі уявити більше кровожадного большевицького діяча, що сотні-тисячі жертв посилав на розстріл, аж поки йому самому не загрозила така сама доля, як і його жертвам.

Відомий віденський журналіст Юлій Моргенштерн пригадує при цій нагоді, на шпальтах „Ноєс Вінер Журналь“ цілу низку подробиць діяльности й карієри цього ославленого ката Мадярщини.

Якось так дивно склалося, що саме того дня, коли в часописах появилася вістка про арештування Белі Куна, в Будапешті назвали одну з найгарніших площ „Площею терпіння“ на спомин жахливих пятьох місяців большевицького панування на Мадярщині. На згаданій площі стоїть високий кмяний цокл закінчений вгорі саркофагом. Усі чотири боки саркофагу покриті густо іменами жертв крівавого режіму Белі Куна.

Цей большевицький масовий убивник походить із Семигороду з місцевости Сіляґічеґ. Досі спірна справа чий він син. Імовірно був він сином писаря жидівської ґміни. (Згаданий віденський журналіст Морґенштерн подає, що він ніколи не називався Кун і що фальшиво подавався за сина писаря, одначе не подає його правдивого прізвища.) Згодом як урядовець працював у Клявзенбурґу та за якісь дефравдації був навіть караний. Одночасно Кун виявляв також деяку журналістичну діяльність. Підчас світової війни попав він до московського полону, як австрійський поручник і згодом став членом червоної армії. По берестейськім мирі вернувся він у 1919. р. до Мадярщини. Там його арештували за комуністичну аґітацію. Від 21-го березня до 1-го серпня 1919. р. був він народнім комісарем мадярської совітської републики і дався в знаки цілій Мадярщині як червоний кат. Злобний із вдачі, неврастенік, що пізнати можна було по напухлих муринських губах, перевищав він усіх своїх однопартійців жорстокістю і не оглядався на нікого, коли тільки йшло про його шкіру.

„Визвольник пролетаріяту“ не турбувався тим, що ціла Мадярщина терпіла голод і жила тільки водяними юшками, але награбивши грошей та чужої валюти, запивався шампанами й обідався тісточками в домівці Совіту, або в найкращій будапештенській гостинниці на острові Марґарети. Коли совітська република провалилася, втік Беля Кун серед ночі шпитальним поїздом Антанти до Відня, не забувши забрати перед тим якнайбільше грошей. Хоч перон замкнули у Відні, хоч вихід скермували не на головні ворота, тільки крізь митну експозитуру, виявив Беля Кун незвичайну трусливість. Він виждав, щоб спершу всі повисідали і щойно згодом, боязливо оглядаючися довкруги, дрижачи на цілому тілі, відважився вийти з ваґону. В трусливій креатурі ніхто не міг догадатися червоного диктатора Мадярщини. Очевидно, що з „диктатором“ приїхав також чималий вантаж „ріжних найконечніших“ річей.

В 1920. р. виїхав він до Совітів, де знову дав себе пізнати зі свого „найкращого“ боку. До початку 1921. р. був Беля Кун урядовим комісарем на Кримі, де по упадку повстання Вранґля ліквідував останки тієї армії. Хоч совітська влада обіцяла всім вранґлівським недобиткам, які піддадуться, помилування, Беля Кун шалів цілі тижні і вкінці велів щодня вистрілювати цілі тисячі зі скорострілів.

Крім того був він відтак членом Екзекутиви Комунітсичного Інтернаціоналу, предсідником секції Комінтерну для справ західньої Европи, відтак осягнув він незвичайно високе становище ґенерального секретаря „Інтурісту“. Останніми часами мав Беля Кун окрему ролю в Еспанії, де він полишив по собі сумну славу орґанізатора масових убивств еспанських священників та руїнника старинних церков. Вкінці, по алярмах европейської преси, вже й Сталінові було забагато подвигів Белі Куна й він відкликав його до Москви. Сталін не терпить конкуренції в ніякій ділянці, тому мабуть колола його в очі крівава популярність б. мадярського диктатора. Автім із жахливою послідовністю переводить він „чистку“ всіх тих зі „старої ґвардії“, які колинебудь і чимнебудь, моглиб йому загрозити.

Так, як нікого не здивувала вістка про арештування Белі Куна, так теж нікого не здивує, така імовірна в совітських умовинах, вістка, яка може одного дня появитися, що Беля Кун наложив на себе руку. Ця вістка настільки імовірна, що кат, який висилав тисячі на смерть, сам не матиме відваги поглянути смерті в очі.

Події в Совітах пливуть із стрімголовною швидкістю. Із якоюсь незбагнутою послідовністю спадають несподівані кари на тих, що стали катами поневолених совітською владою народів. Божевільне, жорстоке самовинищування корифеїв большевизму ворожить тільки його кінець.

Ф. АЛЯХНОВІЧ. 28

7 ЛІТ НА СОЛОВКАХ

Тому глядач віддихає з полекшею, коли іноді побачить на сцені песу клясичного репертуару, так вже осточортіла песа „ідеольоґічно видержана“.

Так теж було і в нас на Соловках.

Соловки мають навіть незлий, як на вязничні умовини театр, що міг помістити більше, як 500 осіб, з великою сценою, з відповідною електричною інсталяцією. Цей театр переробили з давньої монастирської „трапезної“ (їдальні монахів), разом із сусідними кімнатами.

Серед вязнів є представники всіх ділянок сценічного й естрадового мистецтва: актори, музики, танцюристи, акробати, співаки і т. д. Є теж малярі-декоратори, електро-техніки, реквізитори, театральні машиністи, словом: ціла мистецько-технічна дружина потрібна в театрі.

Вистави відбувалися чотири рази тижнево: перші два рази платні, другі два рази безплатні. На безплатні білети роздавали кімнатні командანти сотні, або виховники. Треба замітити, що платні вистави мали більше поводження, як даровi, з тієї причини, що той, хто купував театральний білет мав одночасно право купити білет для знайомої жінки і підчас вистави сидіти біля неї. Була це єдина нагода леґально зустрічатися з жінкою, бо на безплатних виставах жінки й мужчини сиділи окремо. Одні займали праву сторону, другі ліву.

Соловецький театр зорґанізований одним із засланих акторів, повстав у роках 1926—27. Спершу акторів та іншої театральної прислуги не звільняли від важкої каторжної роботи. Вечором, по виконанні праці („урок“), вязні-актори сходилися в призначеній на те кімнаті й там до пізної ночі робили проби. Охота була велика. Важке життя вязня — і в мистецькій праці шукав він втечі від примар реального життя. Власними силами, з якихсь старих мішків пошили костюми. Таким самим чином уладили декорації. Вистава вповні вдалася. Думка створити постійний театр припала владі до смаку. Зібрали всіх акторів, більшість із них звільнили від примусових робіт. Небавом зорґанізували орхестру. Знайшли в таборі майстра, який був спеціялістом від виробу дутих інструментів. Отже орхестра дістала швидко найконечніші інструменти. Очевидно, що ця імпреза спершу не передбачувала культурного впливу на вязнів, але розвагу для „влади“, яка на тім проклятім острові, де літо триває два три місяці, не мала досі іншої приємности крім пиянства і ловів.

Таким чином повстав театр, який згодом зібрав багато акторських сил, серед яких можна було зустрінути одиниці зі славними іменами, та акторів-аматорів, серед яких можна було теж стрінути правдиві таланти.

ВІДВІДИНИ ҐОРКОГО.

Одного року наш острів відвідав Максим Ґоркій.

Було це в 1928 або в 1929 р., докладно вже не памятаю. Літа каторги такі до себе подібні, що час пливе так одноманітно, що хронольоґія випадків не тримається памяти, залишає тільки самі сильні, не затерті враження, але не повязані кріпко в часі.

•

З приводу приїзду достойного гостя в соловецькім театрі, мистецькими силами вязнів приготовано концерт із добірною програмою. Артисти мали „трему“. Година визначена на початок концерту давно вже минула, та гостей на салі ще не було. Тільки сіра юрба арештантів заповнювала лавки. Хтось, хто стояв на сторожі при дірці в занавісі, крикнув: „ідуть! ідуть!“ На хвилину спалахнула закулісова гарячка. Перед піднесенням занависи інспіціент провірив, чи всі учасники концерту готові, чи всі на своїх місцях. Я виліз на „колосніки“ (ґалерію, що окружає сцену за кулісами). Там прилип я оком до дірки висверлуваної в деревляній стіні й з великим зацікавленням приглядався сидячому в першому ряді лавок п. Максимові Ґоркому разом із асистою. Біля нього сиділа якась молода жінка в мужеськім одязі з темної шкіри, далі в довгих до пят шинелях головачі ҐПУ. Ця жінка, як мені згодом сказали, була донькою письменника. (Продовження буде).

Поможе нам тільки моральне відродження нації...

ГОЛОС У НАШІЙ АНКЕТІ КРАЄВОГО ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА.

Передаючи з черги (гл. „Діло" чч. 150, 152, 155, 161, 164 і 167) голос п. Антонові Чернецькому, колишньому активному діячеві українського професійного руху, який тепер перебуває у краю (недавно друкували ми того автора цілу низку фейлетонів про українців у бережанській гімназії), — підкреслюємо цим право всіх рядових громадян брати участь у нашій анкеті. Міркування п. А. Чернецького втримані у формі статті, незалежно від питань, що їх формулувала Редакція. Всеж пригадуємо для орієнтації ці питання, прохаючи охочих взяти участь в анкеті — по змозі триматися їх:

1) Який Ваш погляд на саму засаду щодо зміни національно-політичної тактики, яка прийшла два роки тому?

2) Який Ваш погляд на дотеперішні наслідки тієї зміни та всю ситуацію, яка існує у польсько-українських відносинах?

3) Який Ваш погляд на наслідки т. зв. нормалізації у внутрішніх українських справах?

4) Який Ваш погляд на хід української політики за минулі два роки?

5) Як, на Ваш погляд, розвинуться дальші політичні події і які завдання стоять перед українським національно-політичним табором.

Редакція.

Про т. зв. „нормалізацію" ідуть палкі розмови серед громадянства, ведеться теж дискусія в пресі. Як той, що від ряду літ стоїть здалека від „високої політики" та на низах як сірий громадянин день в день стикається з дійсністю нашого життя, заберу голос саме як той низовий громадський робітник.

Висліди „нормалізації" — мізерні. Тут і там віднова читальні чи (щораз рідший) дозвіл на імпрезу, якийсь малий кредит для фінансової установи, більш чим скромна підмога харитативно-філянтропійній українській установі, — а далі відомі резолюції та заяви навіть проти нашого обряду, протиукраїнський курс не тільки націоналістично-шовіністично настроєного польського громадянства, але й людей, які повинні бути обєктивні з титулу свого урядового становища.

З цензурних причин про це краще не говорити. Те, про що пишеться прилюдно в пресі, це слаба відбитка того, що діється в терені, головно по селах, де кожний функціонар поліції надає собі право нагляду не тільки над кожною українською інституцією, але й кожним українським громадянином, головно інтелігентом, який неначе є політично „підозрілий" з самого титулу своєї національности! Одночасно починається вже й вишукування та протегування всіляких одиниць типу колишніх „хліборобів".

До нормальних відносин дуже ще далеко.

Хто знає краєві відносини, умовини польсько-української дійсности, той не скоро може надіятись поправи наших взаємин на краще. Психічного підходу польської суспільности до українського національного відродження та його розвитку досі ще не переборено і це не так легко та скоро станеться. В кожному разі, досі нема навіть спроб в тому напрямі зі сторони міродатних польських кол, навпаки, є спроби нової протиукраїнської мобілізації.

Зміну тактики перед двома роками подиктувала жива дійсність, перш усього зовнішні умовини нашого життя, які казали числитись з реальними фактами.

Зміна нашої тактики в дотеперішній офіційній політиці в Польщі була тільки зміною засобів та метод, але ніколи самих основ, завдань чи мети, ніколи резиґнація з національного ідеалу.

Так бодай зрозуміла її більшість українського громадянства і тому — як це влучно підчеркнув д-р К. Левицький — „була вирозуміла і не перепиняла нормалізаційної політики, вичікуючи, що вийде з тої нормалізації".

Польська сторона, чи може не урядові сфери, а саме польське громадянство, у своїй подавляючій більшости, зрозуміла зміну тактики в українській політиці, як ознаку нашого безсилля, а в слід за тим як капітуляцію з основних наших змагань. Серед польського громадянства віджила стара думка спробувати повести серед нашого дефетизму новий наступ на нас вже не як на союзника, а на невигідного противника.

Використали польські громадяни для цього своє щасливіше положення як ті, що мають свою державу і все те, що вона дає, — отже впливову пресу, близькі звязки з людьми у місцевому бюрократичному апараті і т. д.

Ми, не маючи національної держави та її внутрішніх і зовнішніх засобів оборони, мали і маємо в цій суперечці обєктивно гірші умовини, ніж польська сторона.

Могли ми їм тільки протиставити наші власні, від нас самих залежні перш всього засоби оборони. Але тих моральних засобів не було в нас стільки, або вони були замалі, і тому не могли спонукати польської сторони до респектування нас, як ціненого та потрібного союзника,

Перш усього багато у нас зрозуміло нормалізацію трохи наївно, добросердно. Дехто думав про ріжні блага, старим звичаєм дехто гадав, що посли принесуть безробітним посади, признання української мови, підмоги нашим установам, ба, що більше, деякі навіть думали, що „угода" з поляками дасть нам автономію.

Не хотіли ми знати цієї відвічної правди, що всі життеві, людські, а тимбільше національні добра, не приходять легко, що в безупинній важкій щоденній боротьбі крок за кроком здобувається на землі все людське добро. А національне добро здобуває нація перш усього моральними вартостями внутрі свого власного національного організму, заки офіційно санкціонують їх міжнародні договори та трактати. І тому, забувши на ті аксіоми реальної національної політики, не аналізували ми ближче умовин, серед яких прийшла нормалізація, не обчислювали ні своїх, ні польських засобів. А тих моральних вартостей, які мусілаб респектувати польська сторона, ми в собі не змогли в достаточній скількости видобути та зібрати.

Внутрі нашого громадського життя істнує й далі сокальський кордон. Факт істнування серед українського громадянства поза Галичиною „репрезентантів", що беззастережно, в розріз із цілою конназіональною громадою в польській державі, поважуються на свій лад заступати свої відрубні групові інтереси, утотожнюючи їх з інтересами народу, це таке політичне явище, що його польська сторона мусіла скапіталізувати проти нас. А факт істнування москвофільства, нехай навіть штучно підтримуваного ззовні, чи не дає жиру для всяких брукових органів польської преси? А брак консолідації внутрі нашого громадянства? Прикро про це говорити, але треба мати відвагу сказати собі правду в очі.

М. РУДНИЦЬКИЙ.

Оборона нашого театру.

1. ОБСТАВИНИ І ФАКТИ.

У віддалі пятнацяти кільометрів грають наші два театри. Люди, що приїхали відпочити на села із твердим наміром зірвати з усіма міськими звичками, таки не можуть всидіти дома і ввечір вибираються до театру, хоч не знають, коли вистава скінчиться і чи не треба буде вертаючися місити болото. Ми маємо до свого театру сентимент і відвідуємо його часто з почуванням обовязку, такого самого, як коли ходимо на ріжні патріотичні свята.

Вертаючися з театральної вистави не критикуємо її занадто, бо вже їдучи на неї — знаємо, які вона може мати недостачі. Розуміючи обставини, серед яких доводиться грати нашим артистам, нераз добрі їх наміри цінимо як осяги, до яких їм ще далеко.

Коли рівняти наш театр зперед війни із теперішнім — вражає нас велике число теперішніх труп. Чи цей зріст театральних труп відповідає зростові нашої драматичної творчости і зміцненій потребі нашого громадянства ходити до театру? Ні трохи. Минули ті часи, коли театр приїжджаючи до міста на гостинні виступи міг рахувати тиждень-два на повну касу. Ріжні театральні трупи зорганізовані провінціяльними підприємцями для прожитку з будьякими артистами знеохотили неодного до нашого театру. Не кожний може зорієнтуватися з афіші: які це артисти грають тимбільше, що мандрівні артисти часто мандрують з одної трупи до другої і не завсіди давня добра фірма має той самий добрий ансамбль.

Глянувши на репертуар наших труп, побачимо, що вони мусять користуватися ще й передвоєнним побутовим репертуаром. Чи той новий репертуар, який вони дають, дорівнює літературно песам наших давніх добрих драматургів? — вільно нам сумніватися.

В останніх часах у пресі щораз частіше находимо згадки про виступи наших труп на провінції. „Дописувачі з місць" уважають здебільша за свій обовязок похвалити виставу, щоб підбадьорити артистів і допомогти їм у тяжкій праці. Є це метода, що нагадує свідоцтва, які виставляємо служниці, коли вона відходить від нас на інше місце — не хочемо їй шкодити у заробітку і радо промовчуємо її хиби. Але коли той самий театр приїде ще раз з тим самим репертуаром, робимо із себе жертву патріотичного обовязку їдучи ще раз на його вистави. Правдива щира критика нашого театру кружляє по краю з уст до уст, як устна словесність, з тою ріжницею, що її передають один одному вибрані інтелігентні одиниці. Два-три обережні слова застереження, іронічна усмішка, якийсь один жест зясовують тим, що розуміють справу — рівень акторської гри і вартість репертуару.

Артисти рідко коли чують що критику. Хто живе з ними ближче не хоче їм затроювати і так нелегкого життя, — дотого-ж артисти — переччулені Мімози, здебільша самозакохані Нарцизи і мало між ними таких, які зрозуміли би щиру критику як д[...]жню раду поправити свої хиби.

Ось думки, які виринають над статтею одного з наших артистів про наш театр поміщеною 19-го липня у „Нов. Часі". Ця стаття гостро полемічна, пробоєва з усіма патетичними вигуками і акторськими жестами, як і личить акторові, що вибирає собі трагічні геройські ролі. Він написав її обурений прочитавши одну статтю про наш театр в одному польському журналі. Згадана стаття це була собі зовсім звичайна журналістична стття, яка не казала нічого нового і яку кожний, що знає стан нашого театру, міг спокійно відложити на бік. Так зрозумів її неодин інтелігентний читач, що вміє тверезо оцінювати явища і не вважає за національний злочин їх стверджувати. Коли згадану статтю прочитав один польський критик, він сказав: „Отже у вас так само не блискуче стоїть театр, як і в нас..." Виходилоб, що сучасний стан нашого театру можна рівняти з польським, де бракує тільки нових великих драматургів.

Директор театру „Заграва" вважає за свій обовязок виступати в обороні нашого театру тому, що він звик не від нині всю справу нашого театру зводити до своєї особи, як центральної. У згаданій статті не було згадки про „Заграву" (як і не наведені там назви наших інших театральних труп) і цього було досить, щоб довести його до такої люти, що він зовсім не розуміє того, що читає. Як зразок злобної та тенденційної інформації про наш театр він уважає напр. таку фразу: „Одною з питомих прикмет життєздатности українського театру були типи, живцем узяті з дійсности, нескладні, що зіяли у відомому середовищі, що змагалися з простими конфліктами... Не мав він (цей театр)

Не партії вже боряться між собою за політичні доктрини чи ідеї, але іде у нас боротьба за дрібниці, нераз за старі, запліснілі та пережиті звички, до яких люди привикли, як до „традиції". А жалюгідні, крикливі, безсоромні методи тої боротьби, наша крамола, якій на імя „незгода", все те прикрите омофором принципіялізму, опозиціонізму і т. д., чи всього того не мала права використати польська сторона на свою користь?

А на низах: нарікання, жебранина за посадами або вичікування манни з неба. Переписування метрик не тільки міськими бідаками для здобуття праці чи сільськими нуждарями для парцеляції, але українськими інтеліґентами і то навіть деякими вихованками українських шкіл та дітьми колись поважних громадян, чи це не обтяжує та не обезцінює морального нашого конта як союзника, тимбільше тоді, коли не могли ми протиставитись тому, не говорячи вже, щоб старатися власними засобами запобігти злу.

Чому так є? Різні є того причини, але найважнішою на мою думку, є брак самопошани у нас самих, наш примітивізм, який каже нам або бунтуватись або упідлюватись, замісць консеквентно, гідно та послідовно, зорганізовано обстоювати наші права. У нас і досі покутують ще як засоби боротьби або ілюзії або зневіра.

Ситуація важка, атмосфера задушлива.

Щож робити, чи змінювати тактику та ставати знову в опозицію до польської держави?

Перш усього чи це тепер можливе і доцільне і то зі становища національного інтересу та які є засоби того опозиційного курсу, які його союзники, які вигляди на успіхи?

Це все треба спокійно розважити без зайвого поденервування, без образ.

Як реальні та відповідальні люди мусимо числитись з живою дійсністю, що живемо в польській державі, що з нею а не з нами зносяться інші держави, що поза границями польської держави не істнує зорганізована українська сила, яка моглаб дати нам сама, чи привести посторонню поміч. Наша еміґрація, навіть американська покищо цього не всилі ще зробити.

Української держави, якаб упімнулася за нами, нема. А світ, гуманізм, поступ, культура — не обманюймо себе, покищо числяться тільки зі сильними. Горе переможеним, це гасло нинішньої політичної дійсности, перед якою скапітулювали всі великі ідеї, ба, що більше, їм не всилі протиставитись навіть релігії.

Одиноким засобом нашої оборони в сучасній дійсности — це приноровлюючись до реальних життєвих умовин, зібрати та сконсолідувати, а відтак скріпити та сцементувати наші власні національні сили, головно моральні наші цінности, і ними протиставитись протиукраїнським хвилям у польській державі.

Вікового польсько-українського спору не вирішимо з нині на завтра. Діставшись в польську державу ми, старше покоління, що програло чесно в нерівному бою, — не можемо мати оман, що легко при зеленому столику, самим тільки приреченням офіційних польських кругів, проти волі цілої польської суспільности дістанемо пошанування та заспокоєння наших прав.

А протиукраїнські хвилі серед польського суспільства підсичували ми самі не так боротьбою, як добровільною і негідною резиґнацією з нашого національного ідеалу і то не так у високій політиці, як в щоденному житті.

Не зневірюватись нам, не падати духом, а чесно й одностайно оборонювати наші національні інтереси внутрі польської держави та заставити й польську суспільність респектувати нас як вартного та цінного майбутнього союзника.

Якої тактики ми не трималисьби, все мусимо мати перед очима наш остаточний ідеал — мету і їй принести все в жертву, а перш усього морально сконсолідувати та зорганізувати все наше розпорошене, розбите та розсварене громадянство. Це одинокий засіб нашої самооборони.

Одностайно стати за потреби нинішнього будня як і майбутнього Великодня нації — оце наше сучасне завдання реальної політики і то навіть в несприятливих умовах сьогоднішньої української дійсности в Польщі.

А. Чернецький.

З польської преси.

Політичні вязні найвимовнішим осудом комунізму.

В щоденнику „А. Б. Ц." з 4. ц. м. (ч. 242), органі польських націоналістів зпід стягу О. Н. Р. находимо коротку статейку п. н. „14 міліонів вязнів" з гострим осудом комунізму. Хід думок автора цієї статті, який скрився за початковими буквами П. В. такий:

Обєктивні публіцисти, які знають добре відносини в Совітській Росії обчислюють, що тепер сидить там по вязницях, концентраційних таборах і заведеннях примусової праці коло 14 міліонів людей. Хоч цю вістку подало багато щоденників, вона не викликала вже більшого враження. Чому?

Бо так дуже ми призвичаїлися вже до страхіть, ненормальности і масових злочинів, що їх доконують комуністичні уряди. А проте ця страшна цифра 14 міліонів вязнів заслуговує на бачнішу увагу та витягнення практичних висновків.

Що-ж запевнило перемогу большевикам у 1918 і 1919 році? — питає автор.

Комунізм повстав як накинена жидами арійським народам економічно-соціяльна доктрина, щоби розбудити взаїмну ненависть і здезорганізувати збірне життя. Одначе чуттєво повстав і розійшовся передовсім як реакція проти пануючої нужди і визиску одних другими, проти безоглядного економічного узалежнення слабших від сильніших і проти переміни їх у невільників. А комуністична пропаганда в Росії находила найкращого помічника не лише в темноті мас і воєнній їх деморалізації, але також у політичному устрою царської Росії і поліційних методах правління, при зловживаннях і визиску одних другими. Тимчасом большевики обіцювали волю і рівноправність усім таким численним дотеперішнім гельотам.

І нині члени чи симпатики „компартії" вірять — каже автор — що введення комуністичного устрою буде однозначне з заведенням політичної й економічної свободи, з визволенням одиниці з дотеперішньої залежности і з привернениям найширшим масам прав до життя і власної єдности. А ці кріваві жертви у Мадриді чи Валенсії і море крови, що спливає від років у підземеллях московської Лубянки — мають бути лише високою заплатою і ціною за майбутню долю, добробут і волю найширших мас.

Це є чуттево-аґітаційне тло комунізму. А дійсність? Одною з її найвимовніших ілюстрацій є цифра 14 міліонів людей на засланні чи у вязницях, у 20-ті майже роковини комуністичного ладу. Може бути, що ця цифра перебільшена. Може бути, що цих вязнів нема 14, лише 10 міліонів. Але чи це зміняє в чомунебудь положення. Бо-ж ціла решта населення — не виключаючи навіть і найбільше впливових урядовців та членів партії, живе з дня на день — під постійною загрозою опинитися в арештах, на Соловках чи під пощербленим муром від стільки вже сальв засудженців. Слово воля і незалежність, в яке вірять ще може ідейні комуністи, викреслене зовсім з російського життя. А проте основою збірного життя не може бути фізична сила і примус, лише жертвенна любов батьківщини і змога добровільно їй служити. І тому число політичних вязнів і всякі концентраційні для них табори є найслабшою основою і найвимовнішим осудом комунізму.

багатого предка в особі романтичної драми, повної сміливих летів у країну чистої фантазії".

„Особливі прикмети — вигукує на це заграністичний Муссоліні — життєздатности мистецтва й особлива в українського автора похвала примітивности рідної культури!"

Усім відомо, що розвиток нашого театру припав на доби реалізму і що цей театр брав живцем відомі типи, як це робили реалісти й інших народів. Героїв селянських траґедій називаємо у протилежности до героїв з інтеліґентськими проблемами — нескладними і конфлікти їх — простими. У цьому нема не тільки ніякої образи, але виразно тут пояснена сила нашого реалістичного театру, якого типи можуть і досі оживати перед нашими очима. Факт, що не мали ми романтичної драми такої, як бачимо її у Словацького та Красінського, є тільки фактом, який одні можуть вважати за прикмету, другі за хибу. Поляки нпр. нераз заздрять нам нашого народнього репертуару і це теж іще не доказ, що вони волілиб його мати, ніж свою романтичну драму — нестравну, недоступну для чужинців, незрозумілу для широкого загалу.

Всі наші суперечки про прикмети та хиби нашого театру можна звести до питання: яке завдання має виконувати наш театр і як його виконує? Це питання торкається і всіх інших наших літературних творів і на нього різні люди відповідають різно, бо не всі однаково розуміють мету літератури, не в усіх перед очима виринає той самий образ, коли вимовляють слово „театр". Спробуймо пояснити це непорозуміння.

(Далі буде).

Конґрес сіоністів у Ціріху.

У вівторок 3. ц. м. почалися наради XX. конгресу сіоністів у Ціріху. Нараду відкрив в год. 8.30 вечором голова цієї організації д-р Вайцман, привитав представників уряду Швайцарії і представників та делеґатів поодиноких держав. Опісля виголосив довшу промову підкреслюючи, що положення жидів погіршилося в останніх роках і тому гасла сіоністів відбудови національної жидівської держави в Палестині стали знову актуальні. Сіоністи не хочуть обмежуватися до жалоб на незавидне положення жидів, але хочуть вести теж конструктивну роботу. Пригадав історію розвитку сіоністичного руху й обговорив події в Палестині. Не зважаючи на важкі умовини творча праця у Палестині відбувається далі. Вкінці обговорив звіт королівської комісії у справі поділу Палестини, признаючи добру волю цій комісії, що змагала до розвязки палестинської проблеми. Критикував британську адміністрацію за те, що не здавила в початках заворушень та обмежила жидівську еміґрацію до 8.000 осіб річно.

Опісля промовляв представник швайцарського уряду, представник жидівської громади і вкінці б. пос. Грінбавм виголосив у гебрайській мові довшу промову про покійного Н. Соколова.

В середу розвинулася оживлена дискусія над звітом королівської комісії у справі поділу Палестини.

Тисячі вмірають від пиття, заки один помре від спраги.

З ПРИРОДИ І ЖИТТЯ.

Відпочинок людини по праці.

Праця є безумовно потрібна до здоровля людини. Знаємо всі, що нпр. мязи, які не працюють, нидіють, а мязи людини, що працює, стають грубші та сильніші.

По кожній праці треба одначе **відпочати**, бо в часі спочинку організм видає зі себе ріжні отрути, які повстали наслідком зужиття тканок тіла при праці і розпаду відживчих соків, і які саме викликують в людини почування змучення та ослаблення.

Найліпший відпочинок по праці — це **сон**; в часі сну відпочиває не лише тіло, але й душа, що переноситься в інші спокійніші сфери сонних мрій.

Багато людей вважає, що **зміна заняття** дає відпочинок; одначе так не є, бо помиляється той, що думає, що по умовій праці праця фізична є відпочинком; умова праця, як виказали фізіольогічні досліди вичерпує сили організму не менш фізичної.

Штучне усування змучення.

Багато людей уживає ріжних засобів, що на око усувають умучення, побуджуючи штучно організм. Ті побудливі чинники це кава (головно чорна), сильний чай, алькоголь, забави, музика, театр, спорти та ін. Штучно побуджені нервові осередки нашого організму не відчувають наразі втоми, зате коли пройде побудливий вплив тих чинників, наш організм відчуває втому в багато сильніший спосіб.

В цей спосіб повстає відомий „катценяммер", поповеділкове ослаблення, нудота, ріжні шлунково-кишкові катари, біль голови та всі інші прикрі прояви недиспозиції організму, нпр. по неділі, яку хтось перебув замісць здорово відпочиваючи, здорово загулявши, випивши надмірно та переївшись.

Забава відпочинком.

Ріжні забави можуть бути добрим відпочинком, одначе лише тоді, коли відбуваються в добрім повітрі і не є самі собою шкідливі.

Танець в замкненій кімнаті, наповненій порохом, потом, курявою, не лиш не приносить ніякого відпочинку, але навпаки, викликує потім ще більшу втому та ослаблення організму.

Гра в карти — звичайно скоро підкопує здоровля, викликаючи штучні побудження та надмірне подразнення і гарячку, а головно тоді, коли грачі крім гри ще звичайно багато курять, пють багато алькоголю, чорної кави, перебувають довго в попсутім повітрі та не сплять.

Також **прогульки і спорти**, закроплювані обильно алькоголем, звичайно минаються з ціллю і замісць відпочинку та скріплення організму, приносять йому шкоду. По таких розривках на другий день учасники мають бліді, „вимоклі" лиця, їх рухи ліниві, а притомність та ясність думки притуплена.

Мета забави відпочинку.

Щоби забава принесла людині користь, мусить змінцяти, оживлювати та підносити духа й тіло людини. Забава, що полягає на задоволенні найнижчих звіринних інстинктів, як їда, пиття та інше, є відповідна лише для звірят. Забава людини по праці є тим ліпша і шляхотніша, чим більше відноситься до вищих елементів чоловіка.

Це — прогульки в природу, музика, театр, відчити, спорти на свіжому повітрі, одначе спорти спокійні, непризначені для гарячкової конкуренції, а до гармонійного розвитку тіла й духа.

Б. І—я.

Риби - незвичайними смакунами.

Вже від давна застановлялися природники над тим, чи риби та інші звірі, що живуть постійно під водою орієнтуються в побиранні поживи смаком чи нюхом і котрим змислом більше. В кожнім випадку розсліджено, що риби послуговуються обома цими змислами. Запахом у риб називаємо ті змислові враження ,які риби приймають нервними закінченнями в носі, а смаком враження відбирані устною яминою.

Цим цікавим питанням зайнявся німецький зоольоґ Кріннер, що досліджував у зоольоґічному городі в Мінхені вражливість смаку в риб. Предметом дослідів були малі рибки т. зв. Фоксінус левіс, які живуть в наших ставах і ріках.

Риби вчаться смакувати.

Згаданий дослідник поступав з рибками в цей спосіб, що рибки перепроваджував через цілий ряд начинь з чистою водою, потім переносив до начиння з розчином цукру чи соли, — потім знов до води. До води, в якій був додаток цукру чи соли, додавав він корму. В той спосіб рибки діставали корм лише в досліджуванім розчині, а не в чистій воді.

Досліджуваним рибкам Кріннер витинав передні частини мозку з нюховими нервами.

Риби по смаковій тресурі.

За короткий час такої „тресури" рибки навчилися розріжняти розчин від чистої води. Можна це було пізнати по тім, що рибки виконували устами рухи, немов би хапали корм, хоча в розчині корму не було; зате не виконували таких рухів у чистій воді, яку, як з цього видно, навчилися розріжняти від води з домішкою цукру чи соли.

Смак в людини і риби.

При тих дослідах показалося, що риби мають смак багато ніжніший та вражливіший ніж людина; вони відріжняють чисту воду від води що має 0,0008 прц. цукру або 0,003 прц. кухонної соли. Значить, що якби ми до 10 літрів води додали півтора чаєвої ложочки цукру (!) то рибка вже відріжнить таку засолоджену воду від чистої, підчас коли людина своїм смаком не відчує найменшої ріжниці. Під тим оглядом риба перевищає людину 512 разів.

Згадані досліди виказали ще одну цікаву прикмету рибячого смаку; іменно при таких слабих розчинах риби не могли зорієнтуватися, і не могли розріжнити чи це розчин цукру чи соли; вони розріжняли лише, що це щось інше ніж чиста вода. Щойно коли додано 2—4 рази більше цукру чи соли, вони відріжняли обі субстанції.

В кожнім випадку згадані досліди виказали безсумніву, що змисл смаку є в риб дуже виніжнений і він головно служить цим звірятам до розпізнавання і вишукування поживи у воді.

Тайна чародійної палички.

В Льондоні є оригінальне фахове товариство, що обєднує власників „чародійних паличок", яких є в Англії і в Европі понад 200.

Істнують люди, що при помочі деревляної або металевої палички визначують підземні зложжя металів або підземні ріки води, що треба знати до будови керниць. Очевидно, що офіційна наука висміває ще тепер тих новітніх чародіїв і не вірить в прикмети „чародійної палички"; всеж таки в остатніх часах багатьом власникам паличок вдалося найти і точно визначити біг підземних течій води, або підземні зложжа металів. Деякі члени льондонського товариства власників таких паличок кажуть, що вони можуть не лише винайти підземну воду і металі, але можуть своєю паличкою розріжнити чисті споживчі продукти від фальшованих, а навіть, що можуть розпізнавати в деяких випадках недуги в людськім тілі. Це мав би потвердити ось такий досвід, що його перепровадив недавно один такий „чародій" в одній з найбільших льондонських крамниць. Він попросив власника крамниці, щоб той умістив в запечатаних коробках чисті і фальшовані ріжні споживчі продукти і поставив їх на столі. При чому ніхто, крім власника крамниці, не знав в котрій коробці є чисті, а в котрій фальшовані харчеві продукти. Толі в приявї запрошеної публики власник палочки почав свій експеримент. Показалося, що з хвилиною, коли палочка зближалася до фальшованого продукту, її неначе щось відштовхувало. Цікаве, що паличка не помилилася ні разу.

У Франції є також деяке число таких власників „магічних" паличок, переважно серед знахорів, що займаються нелегальним лікуванням хорих людей, т. зв. популярно „курфушеркою". Такі знахорі буцімто віднаходять в таких хорих, які органи їх тіла є схорілі. Коли паличка опиниться над схорілим органом, тоді вона дрогає, а знахор по тім пізнає, де осідок недуги.

Ту методу пробували підтягнути до рівня наукової м. ін. славний тому пару років Цайльайс зі Швайцарії, що своєю паличкою мав винаходити недуги. Ця метода зєднала собі навіть багато лікарів і докотилась аж до нас.

До згаданих фактів загальна опінія ставиться ще з недовірям, жлучи дальших дослідів і розсліду таких явищ відповідними науковими установами.

НАЙМОДЕРНІШЕ НИЩЕННЯ МАЛЯРІЇ.

Як відомо, заразки малярії розносять комарі т. зв. Анофелес. Тому то очищування малярічних теренів від малярії полягає на знищенні тих комарів і їх лярв.

Дотепер нищено їх при помочі нафти, аршеніку, париської зелені. Одначе ті ліки є занадто дорогі на те, щоб ними масово засипувати багна та інші розсадники малярії та комарів-переносців цієї недуги.

Тому в пошукуванні за іншими дешевшими ліками, італійцям пощастило винайти новий протималяричний засіб, що його тепер в Італії фабрикують під назвою „Антілярваль".

Він є незвичайно дешевий, бо виробляють його зі старих, зужитих смарових олїів, котрі звичайно викидають, як цілком непотрібні невжитки. — Той препарат розсипують по багнах, ровах, ставах, каналах і нищать там комарів, а з ними і пропасницю.

—o—

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЕНДАР НА СЕРПЕНЬ.

Сонце — буде в серпні сходити і заходити:

10. схід год. 4.10;	захід 19.12;	довг. дня 15.20
20. схід год. 4.26;	захід 18.52;	довг. дня 14.26
30. схід год. 4.43;	захід 18.29;	довг. дня 13.46

Місяць в серпні:

6. новик, 14. перша квадра, 22. повня, 29. остання квадра.

Підчас першої квадри місяць видно вечором на західній стороні неба; підчас повні місяць видно цілу ніч, при останній квадрі тільки в другій половині ночі. Підчас новика місяць видно вдень над горизонтом.

— Дня 3-го серпня в год. 10,08 щит місяця прикрив планету Венеру; вона вийшла зпід щиту місяця по пів години (10,39). Тому, що це явище припадало вдень, можна було його оглядати лише крізь люнету.

Мандрівка планет по небі.

Меркур можна буде найліпше обсервувати дня 18. серпня над західним горизонтом зараз по заході сонця. Того дня Меркур буде (крізь люнету) пригадувати останню квадру місяця.

Венера — відома нашому народові як „рання зірниця" блимає в серпні 3 години перед сходом сонця над східним овидом.

Кривавого Марса видно вечором на полудне-во-західнім краю неба (саме в тій стороні від нас, де Марс, бог війни, шаліє в Еспанії).

Юпітер — мандрує далі повільно поміж звіздами громади Стрільця у східнім напрямі неба.

Сатурн — сходить в серпні коло 20-ої год.

— Дн. 11—12 серпня наша Земля опиниться на дорозі **рою метеорів**, що є розбитками комети з 1862-го р. Цей рій мандрує тепер по всесвіті і знаний в астрономії як **„рій Персеїди"**. Може будемо їх оглядати в тих днях як т. зв. „спадаючі звізди". На ті дні треба приготовити собі бажань, які треба подумати в моменті світляного перелету метеору („спадаючої звізди"), бо тоді ці бажання сповняться. Таке бодай є повіря між нашими панночками.

—o—

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Середневічний замок як вакаційний захист.

Є в Австрії замок, про який мало знають самі австрійці. Слава цього замку дійшла до Англії і до Америки, звідки щороку на вакації зїзджаються багато люди, що хотілиб провести час свого відпочинку не так, як усі інші. Замок Фінстерґрін біля Рамінґштайну в Люнгав находиться на високій скелі серед смерекового та соснового лісу. Він памятає лицарську добу середневіччя і здалека виглядає так, що мало хто відважився би там провести ніч. Так і дише маривами, підземельними льохами і живими страховищами.

Де панує англійська мова.

Автім хто познайомиться із цим замком ближче, побачить, що в ньому панує незвичайно затишний настрій. Уся будівля — мури, архітектура і внутрішня обстанова оригінальні, як вони були давним давно. Усе стилеве: меблі, столи, скрині, балдахими, образи, наче в театрі, коли треба залишити враження давньої епохи. Серед такої обстанови працював імовірно Торквато Тассо над своїм „Визволеним Єрусалимом" або тужила Франческа да Ріміні. Коли хто підійде до вікна, побачить здивований зальцбурський краєвид з горами і долинами і срібною стяжкою шумливої ріки Мур. Саме ця мішанина давнини і сучасности впливає незвичайно на тих, що тут мешкають. Тут не чути німецького привіту „Ґутен Морґен!" тільки скрізь англійське „Гав ду ю ду?" Англійці та американці вживаються в атмосферу цієї середневічної тиші, вміють годинами мовчати, покивувати головами одні до одного і відпочивати на лоні природи.

Вечір у лицарській салі.

Коли приходить вечір, усі запалюють свічки і насолоджуються настроєм, якби сиділи в замку Макбета. До вечері приходять у святочних одягах — як це вміють англійці робити з насолодою — і починають оповідати собі про чудеса природи, яку оглядали підчас дня або як ловили пструги. Власничка замку, графиня Марґіт Сапарі запрошує всіх гостей до великої лицарської салі, де на ватрані горять букові дрова. Панночки вишивають, грамофон награє джезбенд і починаються наймодерніші танці. Старі різьби на стінах і портрети споглядають на непрохання гостей здивовані — закамянілі. Забава не може продовжуватися надто довго, бо все тут старосвітське і з огляду на пошану для стилю всі йдуть спати перед північчю. Неодному під ковдрою здається, що бачить тіні примар або чує їх шепіт серед вікових мурів. Можливе, що це предки так сміються із сучасників, які приїхали туди з туги за давніми віками.

Гуморист реформує подружній закон.

Англійський парлямент затвердив новий закон. Від тепер буде вже можна лекше діставати в Англії розвід. Досі для розводу треба було перевести доказ правди, що одне з подругів справді зрадило другого на такому-то місці з такою-то особою і коли не було цієї третьої особи, ще й готелевого рахунку на доказ, що пара провела ніч у спільній кімнаті — всі інші докази даремні! Тисячі нещасливих подруж в Англії воліли приватно радити собі, ніж користуватися ошукою, часто й кривоприсягою, щоб звільнитися від співжиття з божевільним або недужим. Новий розводовий закон дозволяє на розвід, коли одне з подругів умово недуже, три роки не дає про себе звістки, поводиться жорстоко або коли беручи шлюб мало недугу епілепсії або божевілля.

ПРОМОВА, З ЯКОЇ СМІЯЛИСЯ.

Найцікавіше те, що автором цього законопроекту є А. П. Герберт відомий адвокат, що має славу гумориста. У грудні 1935 р. коли він виголосив у парляменті свою першу промову, всі чекали від нього якоїсь веселої сензації. Герберт належить до „незалежних". Встаючи в парляменті, він звернувся до премієра Болдуїна і візвав його на двобій, не на пістолі або шаблі, а на парляментський змаг. Він заявив, що поодинокі посли теж повинні мати право ставити свої проекти законів і що один такий закон він приготовляє. „Я представлю його у найближчу пятницю, або на другу пятницю чи в будьяку іншу пятницю, але кажу, що мій проект мусить стати законом, як довго той парлямент іще тримається!" Всі оплескували його промову переконані, що тут іде про жарт. Тимчасом Герберт зовсім поважно як добрий правник підготовив проект реформи старого розводового закону.

СЕРЦЕ КОМЕДІЕПИСЦЯ.

Звідки прийшла йому ідея занятися цею справою, це він пояснив сам. Він дуже щасливий у свому подружжі, але як співробітник сатиричного англійського журналу „Панч", він мусів раз-у-раз глузувати собі з ріжних подружніх дивоглядів в Англії. Глузував так довго, аж жаль йому стало тих, що мучаться через перестарілий, заскорузлий закон і він рішив їм реально допомогти, коли став послом. Герберт має приватно дуже добре серце і любить помагати ближнім. Він написав багато веселих книжок і комедій. Він славний як перерібник старих пес для сцени; для Райнгардта переробив він „Прегарну Олену", переробив Легара „Паганінія" і написав „Коронаційну ревію". Герберт часто відвідує Відень, щоб подихати легкою атмосферою столиці оперетох і до Відня вислав на студії свою доньку. В англійському парляменті він репрезентує гумор, без якого, на думку англійців, навіть така поважна установа як парлямент не булаб зовсім працездатна.

СОЛЯНЕ ПЕКЛО.

Мале місто Реґґан на схід від Тімбукту (Африка) — це військова станиця, що висунулася глибоко в пустиню Сагару.

Що кілька тижнів тут задержується автобус, що курсує між Кволлям і Тімбукту. Це країна пуста й сонце просто палить тут своїми немилосердними промінями.

Посередині ринку, що аж під захід сонця будиться до короткого життя, стоїть велитенське дерево. Воно скидається на старого дуба й має дуже густе листя, подібне до листя яблінки.

Тупреги (мешканці тієї країни) звуть це дерево „деревом добра", тому, що тільки там, де воно росте, падає на Сагарі дощ.

Несамовита спека.

Час від часу приїзджає до містечка Тавудені урядове авто з Тімбукту та привозить харчі й ліки. Приїзджають теж і каравани верблюдів, та це трапляється дуже рідко, бо в Тавудені нема чого шукати.

У Тавудені починається сільна округа. Земля тут пересякла сіллю й нема тут ні дерев, ні корчів, ні збіжжя, ні трави. Ніяка тварина не може видержати тут несамовитої спеки, що її не влекшують ні вітри, ні дощі.

Тут живуть тільки... скорпійони й кози. Вони з важким трудом находять собі тут поживу. Зновуж мясо кіз, передовсім козяче молоко є головною поживою тутешніх людей.

Невільники соли.

Вся влада є тут у руках шейка Тавудені, що є заступником французького генерального губернатора. Шейк є тут паном життя і смерти „гартанів", невільників соли з Аґорґот.

Із Аґорґот до Тімбукту щодня йде каравана зі сіллю, як її зовуть тут „Азалай". Щоб перебути цей шлях, треба їй 40 днів часу. Учасники тієї каравани відбувають цю подорож у жахливій спеці та споживають тільки дактилі й риж.

Одначе вони є ще просто вибранцями долі в порівнанні з „гартані" — невільниками соли.

Невільники соли з Аґорґот, працюють не тільки на своє удержання. Чотири дні працюють для шейка, чотири для себе.

Чотири невільники набивають за 24 години 10 бочок соли, себто на день заробляє один робітник для себе нецілу бочку соли. Це йому мусить вистачати.

Безпечна копальня...

За 1 кг. меду треба дати бочку соли, себто більше ніж денний заробіток. Та невільникові треба ще дактилів, рижу й козячого молока. Це єдині засоби харчування. З того приводу трапляються тут часто крадежі. Крадуть сіль. Та за крадіж там дуже гостро карають. Комуж надоїло тут життя, цей навіть утекти звідсіль не може. Досі ще ніякий невільник не втік із Аґорґот. Адже за містом дожидають на нього шакалі й гієни.

Копальні соли безпечні...

Автім невільники соли з Аґорґот не мають сили до втечі. Сіль виссала з них усяку енергію. Вони подібні до кістяків, а до цього чимало причинилася ще й вода, що її вони пють.

Сумна пісня.

В Аґорґот є тільки одно джерело води, що має в собі дуже багато маґнезії. Цю воду пють невільники та на ній варять свої скромні страви.

Спека, вода, невідповідні харчі й жахливі умовини праці, все те нищить тіло й душу невільника.

Між невільниками соли є теж жінки й діти. На їхніх чолах є вириті знаки злиднів.

Підчас розваги гартані собі співають таку пісоньку:

Го, гая, го, ган!
Гартані, спарить тебе сіль.
Працюй для свого пана.
Го, ган, го, ган!
Гартані, спарить тебе сіль
Го, ган, го, ган!
Сіль зварить твою душу!

Ця сумна пісонька, в горляній вимові південних арабів переходить із батька на сина.

До праці забираються гартані в чвірку. Один викидає сіль із ями, другий ловить її та подає, третій очищує її зі землі, четвертий крає брили в належному вигляді: 1 м. завдовжки, пів метра завширшки й 15 цм. завгрубшки.

Гартані працює в соли і спить на соли, на покинутих і покрушених брилах соли, що їх закриває ганчірками.

Сіль жере тіло, але холодить його...

АКРОБАТИ СЕРЕД ПОЖЕЖІ.

Віденська преса присвячує теплі статті своїм землякам, своєрідним героям. Є це брати Бумбаретті, церковні акробати, що обїздили ввесь світ із своїм трапезом. Вони почали свою каріру у віденському „Цирку Централь", потім дісталися до Гаррі Піля до Берліна, звідти виїхали до Сінґапуру. Вони виступали на Сході перед усякими міліонерами та магараджами і могли дозволити собі обїздити світ автом.

Минулого року приїхали вони на виступи до Бомбаю. Саме тоді, коли переїзджали якусь вулицю, юрба хвилювалася і ревіла на вид пожежі великого дому. Ервін Бумбаретті не надумуючися ні хвилини кинувся рятувати мешканців дому що все горів. У вікнах сотні людей благало помочі, не маючи змоги видістатися з полумені. Бумбаретті вилізали із швидкістю малп на поверхи і привязували собі людей парами до ніг і так спускали їх униз. Тисячі народу придивлялися цим несамовитим сценам, маючи водночас рідке циркове видовище. Ервін Бумбаретті врятував таким способом 123 особи, але наслідок був такий, що мусів пролежати кілька місяців у шпиталі в Відні, ще й сам мусів заплатити за своє лікування. Тепер він знову вибирається у світ. Коли приїде вдруге до Бомбаю, то там певне витатимуть його як героя.

ЛИСТИ, ЩО ПАХНУТЬ КАВОЮ.

До Англії приходить тепер багато листів, що мають запах кави. Їх висилають бразилійські торговці кавою для реклями. Кожний хто дістає такий лист може оцінити чудовий запах кави, доречі точно такий самий як кави оригінальної. Досвід показав, що цей засіб реклями справді дуже успішний, бо багато людей заохочених запашними листами пригадали собі, що можна теж пити для приємности бразилійську каву.

СУМНА ФІЛЬМА З ГУЦУЛЬЩИНИ.

РЕПОРТАЖ З МИКУЛИЧИНА

„Микуличин, одно з найбільших гуцульських сіл, в долині Прута, на висоті 750 м. понад рівнем моря, у стіп Чорногори, розложилося серед смерекових лісів у найкращій і найширшій долині Прута. Належить до найстарших літнищ в долині Прута. Кожного року в літній порі перебуває тут коло 4.000 літників, яких місцеві гуцули називають „жинтичниками". Ціла вже долина Микуличина забудована нині гарними, вибагливо уладженими віллями та пенсіонатами, що за виїмком пансіонату Сестер Служебниць та кількох менших, є власністю жидів. Гуцул, автохтон прекрасної долини Прута під напором чужого елементу і капіталу подався у верхи, полонини і провалля віддалені від осередка на яких 15—18 км.

Микуличин належав колись до найбагатших сіл в долині Прута, нині сильно зубожів, вартісні грунта попродані, лишилися лише для гуцулів поляни, пасовиська і полонини. Є ще в Микуличині кількох гуцулів, які мають до 200 моргів поля, але вони в більшости через легкодушне життя сильно задовжені. Це останки колишньої предової верстви долини Прута. Своєю гарною, стрункою будовою тіла і гарним одягом вибиваються ще й тепер понад сірі маси гуцулів.

Якщо йде про національну свідомість то передова верства найбагатших і середняки перейшли вже період пробудження національної свідомости і під напором чужого впливу та всяких обіцянок, у виді праці в державних лісах, перебирання бутинів і т. д., сталися пасивними і байдужими до якоїнебудь праці для народу.

Колишній достаток гуцулів, які жили вигідно з продажі худоби, набілу і дерева, призвичаїв їх до легкого бездільного життя. Тому тепер в часі загального зубожіння легко йдуть за тим, хто їм обіцює бездільність і легкий прожиток.

В червні ц. р. мав я нагоду розмовляти з валкою гуцулів, що їхала на військових самоходах. На моє питання, куди їдуть чи пак куди їх везуть, дістав відповідь: до „Аршави". Пан війт казав їхати, то ми їдемо, зрештою подорож і харч нас не коштує, то чому не маємо подивитися на „Аршаву".

Зате найбідніша верства, прибита злиднями і працею по лісах, жиє мов первісна людина. Нераз не вміє в суді подати якої віри і скільки має літ, є національно ще неосвідомлена.

Ілюстрацією може послужити цікавий у своїй наївности епізод з делятинського суду. Стає перед карним судом гуцул, обвинувачений за те, що приняв річи з пачкарства. Суддя питає його, чи має доктора (адвоката називають гуцули доктором), на що дістав відповідь, що зін не слабий. На дальше питання судді, чи має оборонця, здивований гуцул тривожно розглядається по салі розправ і притишеним голосом питає суддю, „а чи то пане сендзьо будуть битися?"

Дальшим лихом микуличинських гуцулів це якась гарячка до процесів. У розмові з ними довідуюся, що один уже 4 роки процесується за зворот 4 веріт сіна; інший за стежку вже 3 рік і т. д. Коли хочу перейти одною стежкою на пасовисько і питаюся гуцулки, чи можна, довідуюся в розмові з нею, що за ту стежку процесувалися два роки і процес коштував її 300 зол. Хтож виграв? Дістаю досить характеристичну відповідь: „Адвокати виграли, ми погодилися, бо не мали вже за що процесуватися, а пан сендзя вийшов на фрай".

Багато лиха вчинила тут радикальна партія, що своєю шкідливою непримирною політикою до духовенства, відсунула їх від будьякого впливу на маси, позбавила їх авторитету, а на їх місце не вміла дати масі іншого авторитету. Це вона занархізувала гуцулів, а колишні підпори радикальні зпоміж гуцулів, які обовязково провадили війну зі священником, є тепер... добрими старостинськими війтами.

Релігійне життя наших гуцулів в Микуличині в останнім році дещо поправилося і то завдяки енергійним заходам о. А. Луціва, пароха Микуличина, який використовує літній час і побут більшої скількости духовенства та черців, уладжує кожного року по присілках Микуличина релігійні місії і тим спинив розвій сектанства.

Одним із найкращих присілків Микуличина це Поляниця Чемигівська, положена в далекому ярі, яких 15—18 км. від осередка, над гірським потоком Прутець. Колишню спадщину Дмитра Чемиги, що складалася з 2.500 моргів поля, має нині кількадесять родин.

В розмові з тамошніми гуцулами питаюся, чи ходять до церкви, чи посилають своїх дітей до школи? Дістаю відповідь відмовну. Оправдуються тим, що до Микуличина їм за далеко. Отже піддаю їм думку, чи не вибудувалиб вони гарну каплицю ще й до того в гуцульському стилі і тоді бодай раз в місяць могли би відбуватися богослуження. Саму гадку приймають з захопленням і кожний готов дати дерево та працю, тільки... кажуть, нема кому взятися до того.

Тимчасом наші сусіди 25. м. м. посвятили у Камені Довбуша з великими парадами, у присутности представників влади, новий косцюлек, вибудований коштом 8.000 зол. і то тільки для одної родини і літників.

А ось ще одна розмова з 8-літнім хлопчиною в тійже Поляниці Чемигівській. Він побачивши, що я задовго жду біля вузкоторівки, підходить несміливо до мене і здоровить „дзєнь добри пану, пан чека на мотор". Дивлюся здивований на 8-літнього хлопчину і дивуюся звідки він міг вивчити тієї мови, коли нема школи. Питаюся, де навчився говорити по польськи, чи може ходить до Микуличина до школи, може де служив, бож у Поляниці Чемигівській нема ні одної польської родини. Ні, каже, я таки тут навчився, у Петра Стефанюка. У нього є пані Аделя Война́нувна і вона вчить нас щодругий день, записалося 21 дітей, а ходило 13. Дальше довідуюся, що пані вчить тільки писати і читати по польськи і оповідає їм історію...

...Пані вчить нас так, безплатно, але місцеві гуцули її щедро винагороджують. Бачу з того, що культур-трегерство наших приятелів Гуцульщини, без шуму і крику зайшло вже в найдальші закутини нашої Гуцульщини.

А тимчасом кількох ґімназійних абсольвентів, синів місцевих гуцулів, ходить цілими днями по Микуличині в гарних гуцульських строях у товаристві... жидівок, або можна їх побачити на дансінгах у Шора. З місцевих культурно-освітніх товариств ще найбільшу живучість і діяльність проявляє чит. „Просвіти" на присілку Полумисте, а то завдяки молодому і енергійному голові Василеві Плиторакові.

Зате може краще в Микуличині поставлена українська торговля. Є 8 приватних крамниць і кооператива під управою О. С. К. зі Станиславова, що дуже добре розвивається.

Вертаючи з Микуличина, стрічаюся в поїзді з одним молодим українським купцем, який на

Д-Р Г. СКЕГАР.

Автом із Шікаґа до Ло Енджелс.

За останніх 20 літ обїхав я Америку зі сходу на захід та з півночі на полудне, але цікавішої та приємнішої подорожі не мав я, як із Шікаґа до Ло Енджелс. Хотів я відбути цю подорож в березні ц. р., але в Канаді ґостював проф. І. Боберський та повідомив мене, що вертаючи до Европи через Шікаґо, хоче мене побачити. Тому прийшлось мені виїхати з Шікаґа аж у квітні. Не жалую цієї проволоки, бо за десять днів побуту проф. І. Боберського в Шікаґо міг наговоритись я та мої знайомі і мали нагоду довідатись багато вісток про Европу.

З Шікаґа виїхав я у вівторок 13. квітня 1937 р. в годині 9.45 рано дорогою ч. 49 в сторону міста Сент Люї, Монтана. В Америці значені дороги числами, які виписані на таблицях, там де тільки дорога перетинає другу дорогу. Хто керує автом, бачить відразу, куди їхати, гляне на число і скручує, куди йому треба. На карті, яку має зі собою, видить, яке число має дорога до його місцевости. Він читає не напис: „До Сент Люї, Монтана", але коротко і швидко чорне число на білій таблиці „49". Туди їдемо. День був незвичайно погідний і теплий. Наш гурт, зложений із сімох осіб, чотирьох мужчин і трьох жінок, почав познайомлюватись з собою.

На першу годину заїхали ми до Фармерсситі, де пообідали. Їдучи дальше на полудне, ми майже не оглянулись, як заїхали до Едвардсвилю, де уперше побачили розцвилі вишні. Вже під самим містом Сент Люї, Монтана, запримітили ми рожевий цвіт бросквинь та морелів. Також деякі кущі розцвились уже. На 6.40 вечором заїхали ми до Сент Люї. Тепер тепло осягнуло на дворі 78 ступнів Фаренгайта. Тут мали ми змінити автобус, повечеряти та в год. 10-ій виїхати в дальшу дорогу. При вечері наше товариство розмовляло живо з собою. Дехто запевнював, що перший день подорожі зовсім його не змучив. Багатий жид із Сан Франціско постійно щось писав по папері. Старша пані, яка їхала до Сан Дієго, до своєї сестри, описувала зі захопленням красу заходячого сонця, яке ми бачили з високого мосту над рікою Міссісіпі перед Сент Люї, як відходило від нас кудись до інших людей. По вечері лишилось ще дві години часу і я міг відвідати о. Павловського при 1523 Гікорі Стріті.

В годині 10-ій вечором дала компанія, яка уладжує такі подорожі, нашому товариству новий автобус на 20 осіб. Нас семеро, що виїхали з Шікаґа, дістали найвигідніші передні місця. Всі інші, що всіли вже в Сент Люї, дістали дальші місця. Всі ми відпочали і мали знаменитий гумор. Романтична пані, що говорила про захід сонця, розповідала нам тепер про красу пустині в Тексасі. Жид, який заняв місце коло мене, перестав вже писати і розпитував нашу романтичну товаришку подорожі, чи не можна би в пустині якийсь бізнес відкрити. З другого ряду сидження прислухуються нашій розмові муж і жінка, які вертають до свого помаранчевого саду коло Ло Енджелс із відвідин у своїх замужніх доньок в Піорі, Іллінойс. В дальшім кріслі сидить молоде дівча, яке їде до Голівуду шукати щастя в кіні, коло неї сидить еспанець з Середньої Америки, який розуміє анґлійську мову досить добре. Але не може плинко говорити. Коли хтось звертається до нього, він відповідає з приємною усмішкою: „Сі, сіньоре".

Ми всі з Шікаґа почуваємось як старі знайомі і нерадо говоримо до тих 9 осіб, що всіли в Сент Люї.

Година 10.25 вечором. Наш автобус спізнився 25 хвилин, бо мусіли завантажити всі великі клунки на дах. Виїздимо дорогою ч. 66. Ніч темна, бо небо вкрите хмарами, околиця гориста, молодий ліс, дорога дуже крута й небезпечна. Тут і там видно глибше провалля, куди паде світло з рефлектора при автобусі. Нова, широка дорога із бетону, рівна, немов верх стола, зовсім пуста. Наш шофер іде самою серединою дороги із скорістю 60 анґлійських миль на годину, щоб надігнати тих 25 хвилин, які ми стратили. Коло півночі раптом почули ми немов вистріл з револьвера. Це тріснула ґума на однім із задніх коліс. Шофер заїздить перед бензинову станицю, але тут темно і нема нікого. Нема іншої ради, треба змінити ґумовий обруч. До шофера вийшов я і фармер із Каліфорнії. Ми всі три взялись за роботу. Показалось, що перстень тріс в другім, середнім ряді. Треба знімати оба обручі з тої оси. Нас трьох мало роботу цілу годину. Все знову в порядку і ми пустились в дорогу, одначе ми залишились к. півтора години поза часом визначеним до їзди. З опізненням приїхали до Спрінґфілду, Монтана. В годині 7.15 поїхав автобус до Джопліна і тут ми снідали.

(Далі буде)

час літнього сезону відкриває в Ямнім споживчу крамницю, торгує коло 100 зол. денно і то від поляків, які, як мені оповідає, будуть іти кілм. і шукати католицького купця, щоби нераз купити одну папіроску, або напитися содової води.

Відповідаю, що в Ямнім є 8 українських чи пак в управі пансіонів, отже кожний пансіон запотребовує товару стільки, що може бути 8 українських крамниць.

На жаль... дістаю відповідь, що лише дехто з них купує в кооперативі, а решта у... жидів. При тій нагоді оповідає мені, як то одного гарного дня вступила до нього жидівська прогулька і казала подати собі содову воду. Він налляв дві шклянки. В міжчасі вони почали розглядатися і коли побачили на вивісці „католицький“, сейчас заплатили за дві води і вже не пили їх, а пішли до сусідньої жидівської крамниці.

Далі від нього довідався, що в останніх днях його крамниця стала сіллю в очах місцевих жидів і вони, як це устійнила поліція, вибили йому вікна. Одначе бачу, що він цим зовсім не зневірюється, але навпаки, набирає ще більшого розгону до поборювання труднощів.

Почувши нашу розмову підходить у поїзді до нас гуцул і просить прочитати йому „судовий термін“. Беру в руки позов і проготовне письмо, виготовлене в польській мові в імени позовників українців-гуцулів проти пізваних також українців-гуцулів. Дивлюся на печатку і очам своїм не вірю... український адв. Степан Мішко в Теребовлі, який тепер перебуває на літнисько в Ямнім. Приходять мені сумні думки на голову, як далеко нам ще до тих поляків, які шукають католицької крамниці і тих жидів, що вже перетягають межі чесної конкуренції.

Свист поїзду і близька стація, на якій я мусів висідати, перервали мої думки.

В. Н.

На допомогу студентству.

На фонд допомоги академічній молоді зложили в Адміністрації „Діла“ дальше: Клим Шанковський, Ступки зол. 3.50; Омелян Навроцький, Делятин зол. 10.—; Волод. Верхола, Спас, зол. 5.—; адв. Ярослав Шипайло, Коломия, зол. 5.—; Білинський, Познань зол 1.—; Степан Керницький, Тухоля зол. 1.—; Марія Панейківна, Львів, зол. 5.—; Іван Боднар, Тернопіль, зол. 2. Нині виказуємо зол. 32.50, а разом зложено досі на фонд допомоги українській академічній молоді в Адміністрації „Діла“ 1061.20 зол.

—o—

Розвага мусить рішати про долю народів.

У вівторок передполуднем ген. Ґурецький зложив візиту президентові Банку Німеччини Шахтові. Розмова тягнулася понад годину. Взяли в ній участь теж віцепрез. Банку Німеччини дир. Драйзе і два директори з „Віртшафтамту“. Темою розмови були фінансово-господарські питання. Опісля ген. Ґурецький склав візиту президентові Берліна д-рові Ліппертові. Пополудні ген. Ґурецький вписався до авдієнційної книги канц. Ґітлера та склав візиту державному секретареві у міністерстві закордонних справ Вайцзекерові. Вечором в честь польських гостей видав обід шеф закордонного виділу нац.-соц. партії Розенберґ, який привитав польських комбатантів. Підчас обіду в готелю Кайзергоф виголосив промову голова німецької організації воєнних інвалідів Оберліндобер підкреслюючи, щоби польсько-німецький договір довів до трівкого порозуміння між обома великими народами. Одночасно згадав память марш. Й. Пілсудського і вніс тост на руки ген. Ґурецького.

У відповідь ген. Ґурецький виголосив теж промову підкреслюючи, що комбатанти можуть виконати позитивну працю між народами. Лихою була би закордонна політика, що спиралась би лише на спогадах. Треба йти наперед по твердій землі дійсности, треба дивитися перед себе. В основі польської політики нема нічого, що стояло би на перешкоді польсько-німецької співпраці в обороні миру і великих духових та культурних вартостей. **Це доказав своїми ділами марш. Й. Пілсудський.** Навязуючи до своїх відвідин у Магдебургу згадав, що мав перед очима наказ марш. Пілсудського, який завжди присвічував йому перед політичною постановою а саме, що **не пристрасти, але розвага мусить рішати про долю народів і про їх взаємні відносини.** На обіді був присутній амб. Ліпський у Берліні та амб. фон Мольтке з Варшави.

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ У.Г.А.!

Ватикан визнав національний уряд ґен. Франка.

САЛЯМАНКА, 4. 8. ПАТ. Підчас останньої візити нунція Антоніюті в'дбув нараду з ген. Франко і шефом дипльоматичного кабінету. Під час наради рішено надати офіційний характер дипльоматичному представникові уряду ген. Франка при Ватикані. Комунікат з вдоволенням підкреслює, що традиційні добрі взаємини між дійсно національною і католицькою Еспанією та Апостольською Столицею уможливляють затіснити і поширити дотеперішні взаємини.

ЧЕСЬКА ЖАНДАРМЕРІЯ РОЗІГНАЛА НІМЦІВ ІЗ КАПЛИЦІ.

БЕРЛІН, 4. 8. ПАТ. Німецька преса останніми днями гостро виступила проти чехословацького уряду за його деякі розпорядки у справі німецької меншини. „Берл. Берзен Цтг.“ повідомила з Праги з обуренням про виступи жандармерії проти судетських німців. Підчас богослуження жандармерія вдерлася до каплиці, перервала богослуження та розігнала присутніх. Багато осіб потурбували. Сімох німців арештували. В цій справі німецька меншина внесла інтерпеляцію в чехословацькому парляменті.

—o—

ДАЛІ ОБСТРІЛЮЮТЬ МАДРИД.

НАВАЛЬКАРНЕРО, 4. 8. ПАТ. Кореспондент агенції Аваса повідомляє, що артилерія націоналістів обстрілювала ввесь учорашній день нагально військові будинки в Мадриді та укріплення довкола столиці. Втрати великі. Урядова артилерія відповідала дуже рідко.

Окружають японські війська від півночі.

ТОКІО, 4. 8. ПАТ. **Теперішнє розміщення китайських військ вказує на окружування японців на просторі Пекін—Тієн-Тсін. Китайські війська посуваються здовж трьох залізничих шляхів, що сходяться у Пекіні. 37-ма і 38-ма дивізія та війська губернатора Калґану з місцевими формаціями творять чолові відділи китайських військ. За ними посувається 20 дивізій нанкінських військ, що їх бази находяться здовж шляху від м. Тай-Юан у провінції Шан-сі до м. Су-чов у північній частині провінції Кіянг-Су.**

ПЕРЕД ВЕЛИКОЮ БИТВОЮ.

НАНКІН, 4. 8. ПАТ. У Тсін-Тао японські воєнні кораблі висадили військо, що перемашерувало через місто.

З Калгану повідомляють, що недалеко Нанкав (перехід через великий китайський мур 60 км. на північний захід від Пекіну) **сподіються великої битви, де японці сконцентрували коло 4.000 вояків.**

КИТАЙ ПРОГРАЄ.

Один англійський старшина заявив, що Китаєві грозить програна тому, що він не має фльоти. Це вже пімстилося на Китаю підчас японсько-китайської війни за Корею. Воєнна фльота Китаю складається з трьох ескадр місткости 50.000 тон. Одначе боєву вартість мають лише три кружляки, 4 контрторпедовці і 8 торпедових кутрів. Усі інші китайські кораблі дуже старі і зовсім не придатні до новітньої війни. Залога китайських воєнних кораблів складається з 15.000 осіб.

Містота японської фльоти сягає 900.000 тон, себто 18 разів більша від китайської. Залога японської фльоти складається з 85.000 знаменито вишколених і рішених на все моряків. Озброєння японської фльоти наскрізь модерне. Японія має 10 лінійних кораблів, 5 авіоматок, 40 кружляків, 130 контрторпедовців, 75 підводних човнів і понад 150 допоміжних кораблів. За те Китай не має ніодного підводного човна. Тому Китай на морі мусів би соромно програти.

ВОЄННА НАРАДА В НАНКІНІ З КОМУНІСТАМИ.

Марш. Чан-Кай-Шек скликав на пятницю 6. ц. м. засідання ради оборони держави з участю всіх вищих військових командантів у справі розміщення війська у звязку з обороною Китаю. **До Токіо надійшли вістки, що до Нанкіну прийдуть команданти червоної китайської армії й опрацюють операційний плян червоних армій. Згодуються, що червона китайська армія вирушить на Шан-Сі і Суї-Юан у напрямі Джеголю, щоби здезорганізувати запілля японської армії.**

5.000 китайських студентів, які студіювали в Японії, вертається незабаром до Китаю.

ЯПОНІЯ НЕ ВІДПОВІДАЄ ЗА НАПАД НА БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОНСУЛЯТ.

Японське міністерство закордонних справ видало комунікат, у якому вияснює, що Японія не може відповідати за напад на большевицький консулят у Тієн-Тсіні. В цій т. зв. третій дільниці Тієн-Тсіну виконували службу китайські поліцаї, які збунтувалися і розбіглися. Напад на консулят виконали російські білогвардійці, які використали це замішання. Комунікат підкреслює, що боротьба між червоними й білими москалями йде в цілому світі і японський уряд не хоче вмішуватися у їхню боротьбу.

Комуністи проти порозуміння Італії з Анґлією.

Політичні кола живо обговорюють обміну листів між англійським прем. Чемберленом і Мусоліні. Одночасно англійські часописи пригадують уступ з промови мін. Ідена, яку виголосив 19-го липня ц. р. у палаті громад. Мін. Іден сказав тоді м. ін., що В. Британія, боронячи свої інтереси на Середземному морю, не думає загрожувати інтересам інших держав. Середземноморське порозуміння з Італією обовязує Англію та не думає середземноморського шляху замикати для інших. Вкінці В. Британія не думає вести супроти ніякого краю ні агресивної політики, ні політики пімсти.

Догадуються, що оба премієри згадували про доцільність особистих стріч. Тому мін. Іден приїде незабаром до Риму, або мін. Чіяно до Льондону. Але заки дійде до цих візит, мусять поладнати можливо корисно для Італії дві справи, а саме: справу неінтервенції та абісинську справу на найближчій сесії Ради Союзу Народів. Щойно по вияснені обох цих справ дійшло би до розмов між Анґлією та Італією.

Райтер повідомляє, що виміна листів між обома премієрами створює корисні обставини для покращання англійсько-італійських взаємин. За признання Абісинії Італії Анґлія вимагатиме, щоб Італія зменшила італійські війська в Лібії на кордоні з Єгиптом і припинила протианглійську пропаганду між арабами. Поголоски про нараду в жовтні ц. р. представників Англії, Франції, Німеччини та Італії не відповідають правді. Німецька та французька преса слідкує за англійсько-італійськими розмовами з великим зацікавленням, але ні одна, ні друга не займає покищо конкретного становища в цій справі. **Лише французький комуністичний щоденник „Юманіте“ гостро виступає проти можливости англійсько-італійського порозуміння.**

Перші роковини привернення монархії у Греції.

АТЕНИ, 4. 8. ПАТ. З нагоди перших роковин привернення монархії у Греції, що припадають 4. серпня, грецька преса стверджує, що день 4. серпня 1936. р. є початком історичної ери нової Греції. Прем. Метаксас видав відозву до народу підкреслюючи значіння політичних змін. Обєднана Греція за панування короля Юрія II. **перевела великі суспільні реформи в законодавстві праці, суспільної опіки і національної оборони та господарки в найширшому значінні. Тому Греція здобула признання за кордоном і може спокійно вести свою закордонну політику.** Вкінці прем. Метаксас висловив народові подяку за піддержку в його праці над відродженням народу і держави. До Атен приїхали делегації з цілої Греції і візьмуть участь у дефіляді та багато туристів з закордону.

—o—

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — **Адміністрація „Діла“.**

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського**, Львів, пл. Капітульна 3. І., телефон 254-46.

— **Футра нові** мужеські і жіночі замовляйте і старі перероблюйте у Карпяка, **Зибликевича 4.**

— **Іменування в судівництві.** Суддя город. ського суду в Рожнітові Василь Палидвір іменований суддею окружного суду в Люблині; суддя город. суду в Долині Тимотей Мацьків суддею окружного суду в Познані.

— **Зміни у шкільних одностроях.** У звязку з недалеким відкриттям ліцеїв мають появитися обіжники міністерства освіти, що нормують рішні справи. М. і. буде обіжник про наукові кваліфікації вчителів у ліцеях. Інший обіжник буде торкатися одностроїв шкільної молоді. Щитики з числами будуть знесені, бо практика виказала, що вони розминулися зі своїм призначенням. Однострої на літо будуть змінені.

— **Чи лікар відповідає за операцію?** Небувалий спір повстав між лікарями і судівництвом у справі відповідальности лікаря за операцію. Найвищий суд рішив, що замало згоди пацієнта на переведення операції; лікар має повчити хорого про наслідки і комплікації, які можуть настати після операції. Це рішення викликало велике невдоволення в лікарських колах. Тому, що критика судових присудів не допускається, лікарські організації рішили запобігти обтяженню лікарів занадто великою відповідальністю за хірургічні заходи. Окрема комісія головної лікарської палати, до якої входять найвизначніші хірурги в Польщі і професори університетів, занялася означенням поняття „операційного заходу“. Опінія професорів предложать компетентним міністерствам, щоби міністерство справедливости видало відповідну інтерпеляцію.

— **Овочі та червінка.** В Ямниці пов. Станиславів шириться червінка, головно серед дітей і молоді. Жертвою пошести стало вже 10 дітей, що вмерли, а є кільканадцять хорих. До пошести причинились овочі, що наслідком посухи мають якусь хоробу.

— **Телефонічну та телеграфічну службу** завели в почтових агенціях в обмежених денних годинах у Томашівцях пов. Калуш, Тростяниці пов. Мостиська та Слободі Рунгурській пов. Коломия.

— **Жахлива експльозія в Бориславі.** В рафінерії нафти „Газоліна“ в Бориславі експльодував 3. ц. м. компресатор, наслідком чого ціла рафінерія станула у вогні. Від експльозії згинули два брати Маріян і Болеслав Новак, які кинуло в кут галі машин, де вони й згоріли. Про силу вибуху свідчить факт, що розгонче колесо ваги 400 кг. впало на залізничий шлях у віддалі пів кільометра. Гук експльозії було чути в цілій околиці, а пожежу було видно в промені 10 км. В багатьох мешканнях від експльозії випали шиби, а в місті настала паніка. Пожежа знищила цілком галю машин.

— **Німецька наукова прогулька.** До Станиславова прибула прогулька 15 учителів з Німеччини. Прогулька відвідає опісля Карпати.

— **Згинув підчас їзди „зайцем“.** На залізничому дворці в Перемишлі після приїзду особового потягу зі Львова побачили, що на даху одного вагону хтось лежить. Думали, що там укривається якийсь пасажир без білету. З жахом ствержено, що це молодий хлопець з розбитою головою. Дальше показалося, що це Тадей Русиновський з Медики, який зі своїм товаришем вибрався на меч до Перемишля без білету. Щоб уникнути кондуктора, вилізли оба на дах. Коли потяг їхав крізь міст на ріці Віґорі, Русиновський ударив головою об міст і згинув на місці. Його товариша, що їхав зайцем, арештовано.

— **Пожежі.** В Лубянках пов. Долина вибухла пожежа в загороді Стефана Коса і знищила його та три сусідські господарства. — У Грабівці пов. Калуш згоріла загорода Г. Дікера, зложена з мешкального дому і стодоли. Дохоження виказало тут підпал, щоб дістати асекураційне відшкодування.

— **Жертви грому.** В Сопоті біля Сколього грім убив у полі господаря Миколу Бренича і тяжко поразив його жінку, доньку та сина, яких перевезли до стрийського шпиталю. — На двірському пасовиську в сусідніх Підгородцях грім убив Стефана Перевізника в часі, коли відпрягав воли від воза. — Над Росоховачем пов. Коломия перетягла велика буря, причому грім убив 35-літнього Мих. Лазанівського.

— **Збирають насіння диких овочевих дерев.** У звязку з обмеженням привозу насіння овочевих дерев із загранициі,деякі польські рільничі організації розпочали пропаганду за збиранням насіння з диких овочевих дерев. Одночасно скуповують це насіння. А у нас?

— **Грім спалив церкву.** В Гаях коло Дрогобича грім ударив у церкву. Повстала пожежа, що знищила майже цілу церкву разом із внутрішнім уладженням.

— **Краєва хроніка.** В хаті Анни Гудз у Лавочному скоїлася експльозія якогось вибухового матеріялу, який хтось вложив з дровами до печі. — У Винниках під Львовом померла 36-літня Тереса Беднаржова, побита своїм чоловіком. — В Ременові під Львовом господар Іван Кріска побив так сильно свою жінку Еву, що вона під впливом трагічного потрясення втратила мову. — В Бічу пов. Ясло 37-літний божевільний Гаєвський зарубав сокирою троє дітей, а жінку й четверту дитину тяжко ранив.

— **Спалив ціле село.** В селі Чаплях під Варшавою згоріло 29 господарств із 166 будинками та живим і мертвим інвентарем. Показалось, що пожежу спричинив Вацлав Слеповронський, що посварившись зі своїм батьком підпалив йому стодолу. Опісля палій втік до ліса, де блукав кілька днів, аж вкінці добровільно зголосився на поліції.

— **Здефравдував 100 тисяч зол.** В окружному суді в Познані розпочалася розправа проти урядовця скарбового уряду, Валента Галяша, що здефравдував поверх 100 тисяч зол. Дефравдант взяв собі найвизначнішого оборонця з Варшави.

— **Припадок чи саботаж?** Підчас вантаження скринь з яйцями на кораблі „Львів“ і „Варшава“ в порті Гдиня урвався при двигарі ланцюг і 20 скринь з яйцями впало на землю. Незабаром зі совгнулося із сталевої линви 16 скринь і знову впали. На тім не кінець. При підношенні дальших 18 скринь вони зачепили за вагон і також розбилися. Таким робом впало 55 скринь, причому збилось 40.000 штук яєць фірми „Уско“.

—**Маневри під Бородіном.** У Москві відбулося під проводом марш. Ворошилова засідання комітету в справі організації маніфестаційного свята в 125-ліття бою під Бородіном. Для вшанування перемоги російських військ над Наполеоном відбудуться великі маневри на полях бою при участи військ московської, ленінградської та білоруської округи числом 200 тисяч вояків і двох тисяч літаків. На полі бою будуть відтворені всі ділання обох ворожих армій. Частина війська виступить в історичних костюмах. Маневри триватимуть 10 днів.

— **Проти „ворогів революції“** розпочався у Москві цикль великих процесів. Наперед на лаві обвинувачених опинився голова комітету для справ радіофонії, Мальцев. Опісля підуть процеси проти персоналу радіофонії в Києві, Харкові і т. д., якому закинули саботаж та унеможливлювання надавати важних для держави вісток. У звязку з радієвою аферою в Києві поставлено в стан обвинувачення цілий редакційний персонал „Пролетарської Правди“ під замітом, що солідаризувалися зі саботажами.

— **Буде тепла зима.** Директор метеорольогічно-гідрольогічного інституту в Стокгольмі, проф. Зандштрем скінчив свою десяту наукову виправу, що досліджувала гольфштром. Найвища температура цієї морської течії в літі була 12 ст., найнижча 5 ст., отже температураназагал вища, ніж торік. На основі цього шведський вчений надіється цього року теплої зими.

— **Яку дорогу робить листонош.** В італійському гірському містечку Ліцано живе 70-літній листонош Матіолі, що робить свою службу 43 роки. Показалось, що він переходячи щодень 20 км. гірськими доріжками, пройшов за увесь час своєї служби поверх 300 тисяч км. Ця дорога рівняється 8-кратній подорожі довкола землі.

— **Корабельна катастрофа.** До атенського порту Пірей плив корабель „Анастазіс“,на якому находилося 64 особи, зударився з кораблем „Гідра“ і затонув. Згинуло 30 осіб, з яких досі виловили 10.

— **Велитенська риба.** З Ріо Ґранде повідомляють, що бразилійські рибаки виловили з моря велитенську рибу 12 метрів завдовшки. Голова риби була 1 метер 20 цм. довга і 69 цм широка, а отвір пащі 100 міліметрів.

— **Бунт у санаторії для умово недужих.** У Штрасбурґу в санаторії для умово недужих після вечері 77 божевільних обезвладнили дозорців і кинулися до брам. Всеж дозорцям удалося заздалегідь замкнути брами. Тоді божевільні стали демолювати внутрішнє уладження. Під двері кімнати, в якій замкнувся лікар із двома дозорцями, підложили вогонь. Завізваний відділ жандармерії і пожежної сторожі гумовими палицями та водою присмирив божевільних. У цьомуж заведенні минулої суботи збунтувалося 10 божевільних, обезвладнили дозорців і втекли. Жандарми зловили 8, двом удалося втекти.

— **Згоріло 7.000 гектарів ліса.** З Альжиру повідомляють про величезну пожежу ліса в околиці Летурне. Вогонь, що триває вже тиждень знищив поверх 7.000 гектарів ліса і триває далі ше. Пожежа загрожує сусідні місцевости та винниці.

— **„Одисея“ в кіні.** В Льондоні повстало культурне товариство, що має на меті закріпити приязні взаємини між Англією і Грецією. Один з визначніших членів цього товариства Вікінзон вибирається з одним професором до Греції, щоб накрутити там низку фільмів з історії старинної Греції. Фільми будуть висвітлювати в англійських школах. Крім того є в плянi фільм на основі Гомерової „Одисеї“.

— **Ріжні вістки.** Околиці Тулюзи навістив жахливий хмаролім, що знищив усі винниці і поля а також багато домів із живим інвентарем. Шкоди йдуть в десятки мілйонів. В Парижі розпічнеться 7. ц. м. міжнародній естетичний конґрес. — В Токіо відбувається світова освітня конференція, що пропагує міжнародне порозуміння при помочі виховання.

—o—

Дописи.

РАВА РУСЬКА.

Звільнили бурмістра. Повітове староство у Раві Руській признало в урядуванні визначеного ним бурмістра п. Бурку. Проти цього рішення п. Бурко відкликався до воєвідського уряду і міністерства. Вислана міністерством комісія по переведенні провірки господарки міста Рави Руської, звільнила його з обовязків бурмістра. Слід зазначити, що заступником бурмістра вибраний був жид д-р Бардах і він мусів на доручення староства під загрозою карного донесення зректися свого становища. Тепер обовязки бурмістра перебрав і виконує дотеперішній лавник п. Голембіовський Франц, емеритований шкільний інспектор з Рави Руської. Поміж громадянством Рави Руської кружляють поголоски, що адміністраційна влада задумує розвязати міську раду, а управу міста має передати комісареві.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

ГОСПОДАРСЬКО - КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Львів, 1. серпня 1937. Р. XVII. Ч. 30-31.

КООПЕРАТИВНА РОДИНА. Львів, серпень 1937. Р. IV. Ч. 8.

ШЛЯХ, релігійно-громадський часопис для народу. Луцьк, серпень 1937. Р. I. Ч. 4

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Театр „Заграва“.

ЗАЛІЩИКИ:
5. VIII. Тарас Шевченко.
6. VIII. Муравлі.
З Заліщик театр іде до Городенки і Снятина.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

ЖАБЄ:
5. VIII. Шаріка.
КОСІВ:
6. VIII. Шаріка.
7. VIII. Ніч під Івана Купала.
8. VIII. Довбуш.
9. VIII. Під кураторією.

ВЕЛ. ТЕАТР — нечинний.

КІНА.

АПОЛЬО: „Кройцерова соната“ на основі Толстого.
АТЛЯНТИК: „Замок тайн“.
ВАНДА: „Ада, це не лицює“, „Хліб наш насущний“.
ГРАЖИНА: „Люди в білому“, „Твої уста говорять неправду“.
ЕВРОПА: „На Сибір“.
КАСІНО: „Острів у вогні“.
КОПЕРНИК: „Рожа“.
МАРУСЕНЬКА: нечинне.
МЕТРО: „Король жінок“.
МІРАЖ нечинне.
МУЗА: „Теодора робить карієру“.
ПАЛЯС: „Неможлива дівчина“.
ПАКС: нечинний.
ПАН: нечинне.
РАЙ: „Пісня її матері“ з Март. Еґерт.
СВІТ: „Абдуль Гамід, червоний султан“ і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Ескапада“ і ревія „Рефрена“.
ТОН: „Кров на морі“.
УТІХА: „Робін Гуд з Ельдорадо“ і ревія.
ХИМЕРА: „Цирк на кораблі“, „Пат і Паташон“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5).
„Бельгія“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 5. серпня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. концерт; 19.20 Музика давніх днів; 20.10, 21.00 Вечір танку. БУДАПЕШТ 12.05 Форт.; 19.10 Орх. концерт. БІЛГОРОД 18.30 Нар. пісні; 20.00, 21.00 Оп. музика. ВІДЕНЬ 15.15 Для дітей; 17.25 Пісні й арії, Зібурґ сопр. 17.40 Форт.; 19.25, 20.00 Військ. орхестра. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика; 21.00 Улюблені увертюри й інтермецо. КОШИЦІ 16.10 Словацька нар. музика, циг. орх., вок. МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт. 20.40 Розр. музика; 21.00, 22.00 Комедія, розр. мельодії. МІНХЕН 10.30 Розр. музика і вок. квартет; 15.00 Баварські марші й танки; 20.00, 21.00 Чар голосу, муз., спів. ПРАГА 18.05 Солісти; 20.55, 21.00 Симф. концерт. РАДІО ПАРІ 13.15, 15.45, 19.03, 19.30 Спів; 20.00 21.00 22.00 23.00 „Трістан і Ізольда“ оп. Ваґнера. РИМ 17.15 Іт.-браз. концерт; 21.00, 22.00 Симф. концерт.

Пятниця, 6. серпня 1937.

БЕРЛІН 11.15 Веселі звуки, 14.15, 15.00 Розр. музика; 17.00 Камер. музика; 20.10 „Поліфем“ оп. Бонончіні. БУДАПЕШТ 12.05 Концерт закорд. хорів; 17.30 Спів; 18.30 Циг. музика; 21.40 Арфа; 22.15 Сальон. музика. ВІДЕНЬ 12.00 Дзвони, опісля вийми з опер і балетів; 17.30 Форт.; 19.25 „Шансон“ Доді й Делесон; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика; 15.15 Дитячі пісеньки; 18.00 Солісти; 22.30 Барвна музика. КОШИЦІ 18.00 Гутірка та російські романи. МІЛЯНО 19.00, 20.40 Розр. музика; 21.00, 22.00 Фантазія на нар. теми; 22.20 Камер. концерт. МІНХЕН 12.00, 17.00, 18.00 Розр. музика; 16.00 Солісти. ПРАГА 12.35 Сальон. квартет; 14.00 Нар. пісні; 17.05 Концерт фільг. орх.; 22.25 Квартет а-моль Шуберта. РАДІО ПАРІ 13.15, 17.30, 19.00, 19.15, 19.45 Спів; 14.30 15.00 Театр Уяви; 18.00 Для жінок; 19.30 Форт.; 20.30 Скрипк. рецітал Санду; 21.00, 22.00 Вечір пісенькарів. РИМ 17.15 Солісти; 20.40, 21.30, 22.00 Розр. музика; 21.00 Комедія; 22.40 Танк. музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 5. серпня 1937.

6.15 Ранішня пісня; 6.18 Руханка; 6.38 Музика з гр. пл.; 7.00 Ранішній денник; 7.10 Музика з гр. пл.; 11.57 Сигнал часу; 12.03 Полудн. денник; 12.15 Які користи дає молочарський закон; 12.25 Орх. концерт; 13.55 Легка музика з гр. пл.; 14.55 Льв. біржа; 15.00 Музика для всіх, гр. пл.; 15.35 Льв. біжучі вістки; 15.445 Господарські вістки; 16.00 У сідельці мотоцикля, гутірка для старших дітей; 16.15 Сальон. музика; 16.55 Мій вікенд; 17.10 Бетовенова Симфонія ч. IV. б-дур оп. 60, гр. пл.; 17.50 Спорт. порадник; **18.00 Літникам слів кілька про гриби. виг. проф. Теод. Фотиняк;** 18.10 Легка музика з гр. пл.; 18.30 Заг. скринька; 18.40 Програма на завтра; 18.45 Спорт. вістки; 18.50 Акт. гутірка; 19.00 Театр Уяви: Леґіонова пісенька на кватирі; 19.40 Акт. гутірка; 19.50 Спорт. вістки; 20.00 Орх. концерт, спів; 20.50 Веч. денник; 21.00 Хліборобські вістки; 21.15 Трансм. з пластов. осередка на міжнар. злеті пластунів у Голяндії; 21.45 Капраль Щапа; 22.00 Форт. твори на 4 руки та пісні; 22.50 Ост. вістки веч. денника, огляд преси та метеор. комунікат; 23.00 Танк. музика з гр. пл.

Пятниця, 6. серпня 1937.

6.15 Ранішня пісня; 6.18 Руханка; 6.38 Гр. пл.; 7.00 Ранішній денник; 7.10 Музика з гр. пл.; 11.57 Сигнал часу; 12.03 Полудн. денник; 12.15 Куртіс-Меліш: Дві пісні з фільми „Аве Марія“ (Джіґолє) гр. пл.; 12.20 Комунікат льв. Хліборобської Палати; 12.25 Військ. орх.; 13.55 Легка музика з гр. пл.; 14.35 Трохи пісні, трохи слова; 14.55 Львівська біржа; 15.00 Шуберт: Тріо б-дур оп. 99, гр. пл.; 15.35 Львівські біжучі вістки; 15.45 Господарські вістки; 16.00 Гутірка з хорими; 16.15 Міш. хор; 16.45 Поляки у срібній країні; 17.00 Орх. концерт; 17.50 Про затроєння мясом; 18.00 Туристичний інформатор; 18.05 Зі сцени й естради, гр. пл.; 18.30 Моди; 18.40 Програма на завтра; 18.45 Спорт. вістки; 18.50 Актуальна гутірка; 19.00 Трансм. з Олеандрів зі старту дружини до маршу шляхом кадрівки; 19.15 Музика з гр. пл.; 19.50 Спорт. вістки; 20.00 Пісні після вимаршу кадрівки; 20.45 Веч. денник; 20.55 Актуальна гутірка; 21.00 Танки у вик. орх.; 21.45 Капраль Щапа; 22.00 Спів, Ол. Міхаловський; 22.30 Симф. музика з гр. пл.; 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеор. комунікат; 23.00 Із історії Баськи Мурманської; 23.15 Танк. музика.

БІРЖА.

Гроші.

Львів, дня 4 серпня 1937.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·33, 88·90. Доляри американські 5.29·50, 5.27·00, доляри канад. 5.29·00—5.26·50. Фльорени гол. 292·62—290·90, Франки фр. 19·98—19·73, Франки швайцарські 121·90—121·10, Фунти англ. 26·42—26·26, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 18·00—17·20, Кор. дан. 117·89—117·05, Кор. норв. 132·73—131·75, Корони шв. 136·13—135·15, Ліри італ. 24·60—23·30, Марки фінлянд. 11·68—11·20, Марки нім. 142·00 — 139·00, Шилінги австр. 99·20—98·50, Тель Авів 26·28—26·00. Марки нім. срібні 151·50 148·50

Папери.

4 і пів проц. внутр. 57·00, 56·63, 3 поз. інв. 1 ем. 69·00, серія 83·50, 3 поз. інв 2 ем. непотов., серія 82·50, 5 поз. конв. 61·00, 4 прем. дол. 39·75, 4 проц. консол. 57·63, 57·25, 57·00, дві ост. др.
Тенденція сильніша.

Акції.

Банк Польський 104·50, Цукор 32·25, Вуголь 24·50, Стараховичі Лільпоп 50·00, 50·50, Норблин 63·00, Стараховичі 32·75, 33·25, 33·00, Габербуш 38·25.
Тенденція сильніша.

Збіжжя.

Львів, дня 4. серпня 1937

Жито шт. I.	21·00—21·25
Жито шт. II.	20.75—22·00
Ячмінь паст.	18·25—18·75
Сіно солодке прас.	10·00—11·00
Солома прас.	5·00— 5·50
Мука жит. I. 0-50%	34·50—35·00
Мука жит. I. 0-65 %	32·50—33·00
Мука жит. II. 50-65%	22·50—23·00
Мука жит. разова до 0-95 %	24·50—25·00
Висівки житні	14·25—14·50

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Львів, 2. серпня.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·75 зол.
1 кг. масла бочков. вид. з опак.	2·80 зол.
молоко	15—16 сот.
яйця	3·00—3·10 зол.

Тенденція на всі артикули вдержана.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і повідках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденції по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 480.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. 250.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. 130.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.